

6. 1405.

A TISZÁNINNENI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

MISKOLCON, 1946. ÉVI NOVEMBER HÓ 27. NAPJÁN TARTOTT

RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

(KIVONATOS)

JEGYZŐKÖNYVE.

197. SZÁM.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA: CSEHI LAJOS A REF. FŐISKOLAI NYOMDA BETŰVEL

1947.

g. 1.405.

A TISZÁNINNENI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

MISKOLCON, 1946. ÉVI NOVEMBER HÓ 27. NAPJÁN TARTOTT

RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

(KIVONATOS)

JEGYZŐKÖNYVE.

197. SZÁM.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA: CSEHI LAJOS A REF. FŐISKOLAI NYOMDA BETŰVEL

1947.

TISZÁNINENI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET
Miskolcon, 1946. évi nov. 27-én tartott rendes közgyűlésének
(KIVONATOS) JEGYZŐKÖNYVE.

Az eredeti jegyzőkönyv megtekinthető a püspöki hivatalban.

1. Püspök bibliaolvasása I. Kor. 10. 1—14. Imádsága.
2. Főgondnok megnyitja az egyházkerületi közgyűlést.
3. Határozatképesség megállapítása.
4. Köztársasági elnök és a kormány távirati üdvözlése.

5. Jelentés az 1946. évben tartott egyházkerületi tanács július 12-én, augusztus 28 án tartott üléséről. — Jelentés 1946. április 16-án tartott rendkívüli bírósági ülésről.

6. Kerületi bírósági ülés idejének megállapítása.

7. *Dr. Enyedy Andor* püspök a következőket jelenti :

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés !

Egyházkerületünk csonkaságának, sajnos, fájdalmasabb állapotában élünk, mint éltünk 1919—1938. között. Akkor a tőlünk elszakított részeknek is alakulhatott, fennállhatott a törvény és hagyomány által megszabott egyházhatósági szervezete : ma azonban a jelek szerint, erről, ilyenről szó sincs s a közeljövőben nem is lehet. A ruszinszkói, vagy kárpátukrajnai, szóval szovjet- orosz fennhatóság alatti egyházak minden közösségi szervezet nélkül élnek, a szlovenszkói egyházközségek felett pedig az úgynevezett organizációs Vibor (Bizottság) igyekszik diktatórikus hatalmat gyakorolni. Ezekkel a hittestvéreinkkel jelenleg más összeköttetésünk nincsen, mint az értük mondott imádság, a felénk szálló gondolat és a róluk itt-ott szórványosan érkezett hírek. Így tudtuk meg azt is, hogy *Tornallyay Zoltán*, a volt szlovenszkói egyházkerület főgondnoka, a bibliai Jóbéhoz hasonló állapotban visszaadta, hívő, nemes, Krisztus vérében megtisztult lelkét Teremtőjének. Amidőn innen ezúton is küldjük együttérzésünket, igaz részvétiünket gyászoló családjának : üzenjük a többieknek is,

hogy velük ma is és a jövőben is egynek valljuk és érezzük magunkat. Nem mondunk le róluk és a velük való közösségről és nem szününk meg ostromolni az eget a közösség fenntartásáért, helyreállításáért és nem szününk meg azért küzdeni, harcolni sem: természetesen a mi vitézkedésünk fegyvereivel, amelyek nem testiek. Ugy hiszem, hogy ha nem így éreznénk, nem volnánk méltók magyar nevünkre, de református keresztyén nevünkre sem. Ha viszont ezt elhallgatnánk és nyíltan meg nem vallanánk, nem lennénk alkalmasak arra az őszinte barátságra, aminek alapján jövőbeli szomszéd viszonyunkat szeretnénk a környező nemzetekkel építeni.

Az elszakadt egyházmegyékből levált, illetve ittmaradt sátor-aljaújhelyi egyházközséget ismét az alsózempléni egyházmegyéhez, a gömöri és tornai egyházközségeket pedig egyelőre a felsőborsodi egyházmegyéhez csatolta az egyházkerületi tanács folyó év június 12-i ülésének 11. sz. határozatával. A végleges helyzet kialakulása majd magával fogja hozni ennek a kérdésnek a kívánalom szerinti rendezését is.

Egyházunk külső újjáépítése körül a kezdés iramát meglassította a még mindig tartó nehéz anyagi helyzet. A pénzromlás alatt pénzért semmit nem lehetett kapni: a forint korszak bevezetése óta pedig pénzt nem lehet kapni. Természetesen az anyag és a munkás kéz sem áll bőven rendelkezésre: de legnagyobb baj mégis a pénzhiány. Vannak dicséretre és követésre méltó tünetek: harangszerző, orgonáthelyreállító, épületeket helyrehozó áldozatkészségről, életrevalóságról: de még mindig tátonganak megrongált templomaink sebei, még alig történt valami iskoláink elpusztult berendezésének pótlására.

A belső újjáépítésnek viszont nem csupán a külső akadályok állanak útjában, hanem az egyház és a lelkek ügye iránt most is sajnálatosan tapasztalható hidegség, közömbösség is. Nem izzik, nem buzog, nem pezseg az egyházi élet, a lelki élet úgy, ahogy kellene. Pedig ma van a hit nagy harca a kétely és a tagadás ellen. Ma van a reménység küzdelme a csüggedéssel és lemondással. Ma kell az ígének, Krisztusban kijelentett igazságoknak fényével utat mutatni a keresőknek, kapkodóknak, tévútak és téveszmék megszállottjainak. Ma van szükség a szeretetre: kemény, konok szívek megolvasztására, felemelt öklök leeresztésére és összefogására, robbanó indulatok levezetésére, szeretet nélkül soha meg nem oldható kérdések megoldására. Ma van helye az imádságnak, nyomasztó gondok, tépő aggodalmak Istenre háritására, zaklatott szívek, riadt lelkek, felhajszolt idegek megnyugtására. Ma kell ott lenni mindenütt az egyháznak, a lelki édesanyának; elanyátlanodott emberek dajkálására, gondozására. És bizony mondjuk meg, hogy nincs elég hit, nincs diadalmas reménység, nincs minden rejtekbe bevilágító igazság. Nincs életteljes igehirdetés. Nincs szeretet, Isten és az általa teremtet, a Krisztusiól megváltott ember iránt: így nincs áldozat és kockázat vállalás.

Csak annyi történik, amennyit kényelmesen, kimérten, a hagyomány és szokás keretei között meg lehet csinálni. Van az egyház azoknak, akik a helyébe jönnek, sokszor nem Isten utáni vágyból, hanem megszokásból, számításból, képmutatásból: de nincs egyház azoknak, akiknek utána kellene menni, akiket féltő szeretetünkben üstökön kellene ragadni, hogy megmentjük őket a kárhozattól, amelyben már is élnek s amely felé hitetlenségükben, közömbösségükben, botor vakságukban, vagy megátalkodottságukban haladnak.

A belső újjáépítésben az egyházak egyetemes világtanácsa hathatós segítséget nyújtott. Pénzbeli segítséget kaptunk konferenciák rendezésére és ezt egyházkerületünkben is igyekeztünk felhasználni és hihasználni. Amellett, hogy részt vettünk többen az országos lelkészegyesület budapesti, szeptember 24—25-iki konferenciáján és közgyűlésén, az ezt követő balatonszemesi missziói értekezleten: mi magunk is rendeztünk presbiteri konferenciát Miskolcon kb. 300, Sárospatakon 30 gyülekezetből 224 presbiter, 200 vidéki résztvevővel, Kovácsvágáson 12 gyülekezetből 120 résztvevővel: ugyanjlyen van tervbevéve Göncön és Putnokon. Lelkészkonferenciánk volt Miskolcon, csendesnapok kiadós eszmecsereivel koronázva: november 12—15-én pedig Sárospatakon, a theol. kar nagyszerű rendezésében, országos nevű előadókkal 130 vidéki lelkész részére. Nőszövetségi konferenciánk volt Miskolcon október 20—23. napjain, úrvacsorai befejezéssel, igen mély és maradandónak látszó lelki hatásokkal. Még tanítóink és ifjúságunk ilyen összegyűjtésére volna szükség. Mert a konferencia ugyan nem oldja meg a lelki mély szántás kérdését, de sok felkavarást, új meglátást, felelőszemlést, forradalmat, megmozdulást és elindulást idéz elő az egyes lelkekben: épen ezért felmérhetetlen és felbecsülhetetlen jó hatása van. Illőnek tartom, hogy e hatások tudatában és várásában köszönetet mondjunk azoknak a külföldi hittestvéreinknek, akik adományaikkal az egymás hite általi épülés nagy és szent alkalmaihoz segítettek: valamint azoknak, akik konferenciánkat előadásukkal gazdagították, szolgálataikkal lehetővé és eredményessé tették.

A belső újjáépítésben, nagy segítségünkre vannak azok a lelkészársaink, akik dr. Tussay János missziói lelkész vezetése és irányítása mellett kiszállnak az egyházközségekbe evangélicizációs szolgálatokra. Faragó György, Csorba László, Derencsényi István, Fodor Lajos, Iglay Ferenc, Mikolay Elemér, Nagy József, Kövér Pál, Orbán József, Orgoványi György buzgólkodnak egyelőre ebben az áldott ébresztésben, amelyet mai egyházi életünkben a legsürgősebbnek és legfontosabbnak tartok. Mert végeredményben minden attól függ: megmozdul-e a lelkek Bethesda tava s előidéz-e a súlyosan beteg lelkek gyógyulását, az áldott orvos, Jézus Krisztus által?

Az államkormány részéről egyházunk iránt a legteljesebb jó indulatot könyvelhetjük el. Az államsegély csatornái a megszorított

költségvetés keretei között is aránylag bőven ömlenek, úgy, hogy szinte aggodalmat kelt: mi lesz, ha egyszer eldugulnak? Mert önerőnkre, a személyes áldozatkésztségre még ma nehéz volna intézményeket, emberi és családi létfontartást építeni, hiszen szokatlan a rendszeres adakozás; a kevés forintból sokfelé kell. Pedig ezt a bázist kell eleven ötietességgel, szívós kitartással, következetes céltudatossággal kialakítani, mert ez a mindig megbízható alap, a senki által el nem zárható forrás. Nem mondom ezzel, hogy az eszmétől megittasodva magunk kínálgassuk a szabad egyházat szabad államban; mert a norvég államegyház nagyszerű kiállása a náci erőszakkal szemben megmutatta, hogy az egyház szabadsága nem anyagi és nem szervezeti, hanem lelki kérdés; mint ahogy Pál apostol nagyszerű megállapítása szerint az Urban elhívott szolga az Úrnak szabadosa. (I. Kor. VII. 22. v.) A kialakult és kialakulóban levő új rendszer iránt egyházunk kebelében némi tartózkodás észlelhető; viszont az új rendszer, különösen a munkáspártok vezetői és hangadói is tartózkodók az egyházzal szemben. Talán nem árt itt is nyíltan kifejezni, hogy az igazi *demokráciának hátsó gondolat nélküli hívei vagyunk*: a demokráciában élő és demokráciára törekvő embereknek lelki dolgokban készséges kiszolgálói vagyunk. A politikai pártokkal szemben nem a közömbösség, hanem a semlegesség álláspontján vagyunk: vagyis a pártok vitájába, küzdelmébe, mint egyház nem avatkozunk. Minden pártnak és pártembernek segítünk, valahányszor Isten akaratával, a Krisztusban kijelentett igazsággal, az evangélium szellemével, magyarságunk életérdekeivel egyező célokat tűz maga elé, vagy ilyen feladatok megoldásában fáradozik. Ellenben mindig és mindenütt fel-emeljük tiltakozó szavunkat, óvjuk a lelkeket és ellenzéket képviselőink, ahol és amikor Isten törvényét, az ember méltóságát, szabadságát megsértik, az igazságot elferdítik, vagy a tiszta erkölcs és a felebaráti szeretet parancsolatja ellen szólnak és cselekednek.

A többi egyházakkal nem politikai, hanem lelki érdekközösségben érezzük magunkat. Az evangéliumi testvér-felekezettekkel, közelebbről az evangélikusokkal még szorosabbra kívánjuk fűzni a mult küzdelmei között fenállott és kifejlődött közösséget: de kinyújtjuk újra testvéri jobbunkat a római egyház felé is, remélve, az elidegenedést okozó és szító magatartások, megnyilatkozások felszívódását, egymás kölcsönös megbecsülésébe.

Az amerikai református magyarság küldi nagyszámú szeretet adományát. Elküldte hozzánk a legnagyobb adományképen *Újlaky Ferencet*, a református egyesület elnökét, a volt pataki diákot, egyházkerületünk és felvidéki magyarságunk díszét, büszkeségét. Sajnos, kevés időt tölthetett itt köztünk; de reméljük, hogy elvitte az új hazában élő magyar véreinkhez a magyar föld sóhaját, magyar szívek üzenetét, a bennünket örökre egybefűző közösség érzését.

Egyetemes Egyház.

Most van 25. éve annak, hogy *dr. Ravasz Lászlót* a Duna-melléki Egyházkerület püspöki székébe, a Kálvin-téri gyülekezet pedig lelkipásztorául elbivta. Azt hiszem, mindnyájunk érzését tolmácsolom, amikor kifejezem hálánkat a mindenható Isten iránt, aki minket a *Ravasz László* szolgálatai által 25 éven át tanított, épített, irányított. Isten tartsa meg őt továbbra is azon a helyen, ahol gazdag talentumaival, fényes tehetségével messze világít. Adjon erőt, ihletést, friss lendületet felelősségteljes szolgálatához, reánk pedig árássa továbbra is az ő szolgálatának áldásait és engedjen örvendezni közöttünk való jelenlétének.

Az egyetemes konvent és a zsinati bizottság egy napon tartottak ülést május 9-én. Természetes, hogy szó sem lehetett a felmerült kérdések kimerítő megtárgyalásáról. Konventi bírósági ülés volt március 20-án és november 8-án. Elnöki tanács egyszer, püspöki értekezlet háromszor volt ebben az évben. Ez utóbbiakon minden nagyobb ügyet megbeszélünk. Július 30—31-iki püspöki értekezletünknek Sárospatak volt kedves és kies vendéglátó helye. A zsinat elnöksége látva, hogy zsinatunk felrészítésre szorul, ennek legsimább módját a jelenlegi tagok lemondásában és az új választásban látta. A teljes felosztatás ugyanis az újjáalakulás nehézségeivel, esetleg kockáztatásával járt volna. Az elnökség által kibocsátott felszólításra a határon innen levő tagok, — egy kivételével — mind lemondtak. Elrendeltük elnöktársammal a szavazást, de a megüresedő helyek körül változás következvén be, elhalasztottuk a szavazás határidejét folyó évi december 20-ig. A dunamelléki egyházkerület az Istentől elszóltott gr. Teleky József helyére *dr. Lázár Andort* a kecskeméti egyházmegye gondnokát ültette a főgondnoki székbe. Az új főgondnokot beiktatása napján egyházkerületünk nevében üdvözlöttük; de erről a helyről is áldást kérünk vezéri működésére. A tiszántúli egyházkerület elvesztette egyik leghűségesebb világi munkását: Juhász Nagy Sándort, aki alig hogy örvendezhetett a magyar demokrácia hajnalhasadásának, ez év május 10-én lehunyta fáradt szemeit. Az ismeretlen helyen tartózkodásból eddig haza nem tért, ennek folytán tiszttségéből eltávozott br. Vay László főgondnok utóda egyházi életünk közismert tisztelettől és szeretettől körülövezett vezéralakja: *dr. Szentpéteri Kun Béla*, a debreceni egyházmegye gondnoka lett. Isten adjon neki továbbra is friss erőt, hogy legnagyobb egyházkerületünk kormányánál is gyarapíthassa eddigi hű egyházi szolgálata bizonyágtételeit, áldott eredményeit.

Egyházkerületünk vezérkarából még sokan hiányoznak. Egyházi életünk erőteljesebb menete szempontjából kívánatos, hogy minden őrhelyen odavaló, megfelelő emberek álljanak: ezért a távollévő, vagy munkában akadályozott egyházi tisztviselők leváltásáról, pótlásáról mindenütt haladéktalanul gondoskodni kell. A halál is bőven szedte sorainkból áldozatait. *Dr. Kérészy Barna*

főügyész, *Bernáth Aladár* egyházkerületi tanácsbíró, *Hubay Mihály* és *Szilva István* lelkészi tanácsbírák, *Zsóry György* volt egyházmegyei gondnok, *Tóth Dezső* felsőzempléni egyházmegyei gondnok álltak ki a híven végzett szolgálatból, maguk után hagyva eltűnésük fájdalmát, példaadásuk és helytállásuk jó emlékét, a mennyei viszontlátás reménységét. *Zehery István* volt gömöri egyházmegyei gondnok az otthonából történt kegyetlen kiüldöztetés viszontagságaiba pusztult bele, mint a magyar mátyársors egyik megszemélyesítője. *Barabási Kun József* és *Nemes Bertalan* is meghaltak, az igazán hívők halálával, az Úr kezére borulva, a világot hit által meggyőzve.

Tragikus szerencsétlenség fosztotta meg életétől *Simon Ernő* martonyi lelkipásztort József nevű a hadifogságból hazatért fiával együtt. *Osváth József* tályai, *Tóth Jenő* felsőregmeci lelkipásztorok, *Lőkös Sándor* ny. lelkész egyházkerületi ellenőr, haláláról kaptam még jelentést. Molnár Béla tiszatarjáni, Keresztury József nekézsenyi lelkipásztorok vesztették el életársukat. Az alsózempléni egyházmegye dr. Persenszky László egyházmegyei ügyész haláláról tett még jelentést.

Nem jöttek még haza Tókos Károly aggteleki és Tóth Miklós szuhafői lelkipásztorok. Jönnek szórványosan és csoportosan hadifogságban volt és munkára elhurcolt véreink. Legtöbbje bizony testileg-lelkileg elgyötört állapotban. Jön hír a távollevőkről; de van akiről nem jön; egyiknek-másiknak a halálhíre jön.

Egyházkerületünk belső életében nevezetes adat, hogy február 5-én *nőszövétségi megbeszélést*, április 9. nőszövétségi napot tartottunk. A május 15-i egyházkerületi lelkészértekezlet keretében megemlékeztünk a szatmárnémeti zsinatról a 200-adik évforduló alkalmából. A zsinatról dr. Szabó Lajos taktaszadai lelkésztársunk adott színes, erőteljes ismertetést. Lelkész értekezletünk volt még augusztus 27-én négy napos csendes elmélyedéssel és eszmeccserével összekötve. Június 11-én pedig Isten kedvező kegyelméből újra megrendezhettük a *tapolcai konferenciát*. 100—120 szekér zörgött be a tapolcai kies fürdőhelyre, a résztvevők száma pedig 2500—3000 között mozgott.

Esperesi értekezlet volt február 19-én és november 19-én. Az egyházkerület igazgatása nagyobb döccenők nélkül folyt. A pénzbeli fedezetben a kultuszminisztérium megértése hozzásegített a szükségésekhez. Nagy veszély lehetőségét látom ellenben abban, hogy egyházkerületünk pénztárába a kebelbeli egyházközségekből egyetlen fillér sem folyt be. Milyen egyház az, amely az állammal kormányoztatja magát: vagy amelyik elnézi, hogy esperesei nagy munkájuk mellett még szűkös lelkészi jövedelmük egy részét is odaadják saját zsebükből fizetett, előlegezett utiköltségekre, irodaszerekre, levélbélyegekre? Ugy látszik, hogy nehezen tudunk átállani a kényszerlevonás és behajtás mankójáról az önkéntes áldozatkészség és ötletes pénzszerzés önállóságára, szabadabb világába, hozzánk mindenben illőbb rendszerére. Belenyugszunk

abba, hogy nincs, hogy nem lehet: sőt, amint egyik egyházmegye üléséről értesültem, önkéntesen lemondattuk egyházi tisztviselőinket arról, a jól megszolgált és mindenkinél elkelő tiszteletdíjról, amit ami tehetetlenségünkben úgy sem kapnak meg. Pedig megírtam, hogy egy-egy szívhezszóoló felhívással, ünnepélyrendezéssel, a nőegylet, vagy ifjúság bevonásával aránylag milyen könnyű lenne a sok sok kis járulékból összehozni a közigazgatás szükséges fedezetét. Így csinálják ezt értesülésem szerint Amerikában, ahol azonban Ujlaky Ferenc elbeszélése szerint megszokták, hogy ha dolgoznak, akkor van egyház: ha alusznak, akkor nincs egyház. Milyen üdítő hallani, hogy Szerencsen az egyház buzgó és lelkes leánytagjai baba-készítéssel és árusítással hozzák össze azt a pénzt, ami az önkéntes adományokból vagy kivetésből ki nem telik. Figyelmeztetek mindenkit, hogy ma még tart a kegyelmi idő, a kitartottság: de a jövőben nem lesz mibe kapaszkodni, ha idejében meg nem kezdjük az önkéntes áldozatkészség, a szabad pénzszerzés eltemetett kútjainak kiásását és mélyítését. Szükség van erre a lelki élet szempontjából is, hiszen a hálából való adakozás az igaz hitnek olyan gyümölcse, amely nélkül a hit önmagában meghal és elsorvad, mint a nem használt testrészt.

Sajtó ügyünk még mindég az engedély hiány korlátai alatt szenved. Sárospataki Lapunkat öt ízben Értesítő formában megjelentettük. Havonként szerkesztjük és juttatjuk minden lelkészi hivatalhoz az *Egyházkerületi Értesítőt*. Sajnos, lelkészeinknek csak egyötöd része érti meg, hogy mindezekre áldozni és minden ilyen vállalkozást támogatni kell. A sárospataki *Igehirdető* Darányi Lajos szerkesztésében jó és nagy segítségére van igeszolgálatunknak. A miskolci egyházközség is ellátja tagjait időszakos közleményekkel. A tokaji egyházközségben is örömmel láttam a *Harangszó* című gyülekezeti lap egyik szép példányát. Az Élet és Jövő jár egyházkerületünkbe, csak — sajnos — igen kis példányszámban. Terjesztjük a Nőszövetség kiadásában megjelenő Új Magyar Asszonyt. Az Ébredés, A Szolgálatunk és a Magyar Presbiter Református Híradó viszik széllyel az Igét és építik a lelkeket. Megjelent a Szeretetszövetség jövő évi naptára is. A Nőszövetségi és presbiteri konferenciák alkalmával külön üzenetet szerkesztett dr. Tussay János missziói lelkész.

Iskolaügyünkben az új tankönyvek és az általános iskola szervezése hoztak nagyobb változást. Sajnos, hogy mindkét reform akadékozik az anyagi eszközök elégtelensége miatt. A nagy szegénység folytán a tanulók nagy százaléka bejáró tanuló, ami egészségi és erkölcsi szempontból is sok veszélyt rejt magában. Sárospataki főiskolánk persze most távolról sem tud annyi kedvezményt, támogatást adni a szegény sorból feltörekvő tanulóknak, mint valamikor alapítványai és földbirtoka megléte alatt tudott. Most folyik biztató credménnyel a multból felevenített szupplikáció s diákjaink nagy örömmel vesznek részt benne. Szegénységre jutásunknak bizonyára egyik áldása lesz az iskolák növendékeinek és taná-

rainak közvetlen kapcsolata a néppel, ezzel a mindig biztos Mécénással. A Tóth Pál Nevelő Intézetben erőteljesen bontakozik ki a legifjabb ág: a tanítónőképző. Egyébként mindkét miskolci középiskolánk selymi a beszállásolás folytán elpusztult berendezéseinek és felszereléseinek egyelőre nem pótolható hiányát. Ózdi polgári iskolánk a saját helyiség szerzésének, illetve építésének nagy feladata előtt áll. A B.-lisztázás tanáraink közül csak a távollevőkre hatott ki. Nyugdíjaztatott szolgálati idejének letelése folytán Domokos György Tóth Pál intézeti igazgató, ki nyugdíjazása ellen panasszal élt. Elemi iskoláink általános iskolává szervezését sok helyen szerencsésen oldották meg, a megfelelő irányítást ezen a téren megadtuk az érdekelteknek. Iskoláink életéről és munkájáról különben részletes jelentések kerülnek a közgyűlés elé.

A kebelbeli egyházmegyék életéről a beérkezett esperesi jelentések alapján a következőket mondhatom:

Az abauji egyházmegye 3 esztendő óta e hó 20 án, Szikszón tartotta közgyűlését. A 3 éves gyűlési szünetre vonatkozólag legyen szabad az abauji egyházmegyei elnökségnek e helyről is figyelmébe ajánlanom, hogy egyházi gyűléseket még veszély és inség idején is tartanunk kell. Nem csupán a tárgyalni való ügyek felgyülemlése teszi szükségessé ezeket a gyűléseket; hanem az egymás hite általi épülés, az egyház dolgai és élete felett folytatott eszmecsere, közéleti jelenségek számbavétele, az egyházi közélet és közvélemény tájékoztatása, irányítása is. Ezekre pedig a nehéz viszonyok között, még nagyobb szükség van, mint nyugodtabb napokban. Az egyházmegye nagy gyűlésszünete azért is aggasztó, mert sajnosan nélkülözzük az esperesi jelentésből azt az egyes gyülekezetekről, vagy a gyülekezetek életéről általánosságban felvett képet, aminek alapjául az egyházlátogatási jegyzőkönyvek, jelentések és megfigyelések szolgálhattak volna, ha volt az egyházmegyében rendszeres egyházlátogatás és beérkeztek a jelentések. Ma nagyon is részeltetni kell a gyülekezeteket a szuperintendencia áldásaiban; mert magukra hagyva, könnyen elerőtlenednek, az új élet áramából kiesnek; feladataik megoldására, belső nehézségeik elhárítására, a közösségben való részvételre képtelenné válnak. Az esperes úr különben bölcs látással tűzi ki az evangélicizáció, az igeközösség, gyermekmisszió sürgős tennivalóit. Persze, mint általában, itt is üres az egyházmegyei pénztár s esperes a maga költségén végzi hivatali teendőit.

Az alsóborsodi esperesi jelentés 1944—45 ről szól. Felemlíti példaadás és buzdítás végett az ároktői gyülekezetet, amely 100 mázsa búza értékű rendkívüli adóllizetést vállalt az egyházi épületek rendbehozására, valamint Orbán Lajos alsószolcai presbitert, aki 30 q búza adományával lehetővé tette az orgona kijavítását. A jelentés panaszolja az egyházi adómorál romlását, a népfenség és népuralom elvéből helytelenül következtetett szabadosság tobzódásait, az egyházi tisztviselők díjlevél szerinti adományának önkényes csökkentésében, az egyházi terhek alóli kibúvásában, az

egyházi földek igénybevételében. Ennek a szomorú jelenségnek egyik előidézője az is volt, hogy az államsegélyt a kormány a fizetési osztály kereteihez mérten teljes összegében, vagyis a helyi javadalomra tekintet nélkül utalta. Most azonban már folyamatban van a helyi javadalom felvétele és megállapítása. Ami a jelenség lelki részét illeti, annak javítását az esperes úr a hatékony belmissziói munkában, a minden alkalmat felhasználó igeszolgálatban és a gyülekezet minnél gondosabb, mindenkire kiterjedő pásztorolásában mutatja fel. Az esperes úr felhossa, hogy helybenlakó segéd-lelkészt nem bír tartani, mivel nem tudna részére ellátásáról, fűtésről, világításról gondoskodni. Az érthető, hogy az esperes úr nem tudja ezt megtenni. De hogy a 48 egyházközségből álló, 80.000 református lelket számláló alsóborsodi egyházmegye ne tudna az esperesét segédlelkésztartáshoz segíteni, vagy legalább a postaköltségeit megtéríteni, az semmiképen nem érthető; legfeljebb egyházi életünk rettenetes mozdulatlanságával, a közös érdekek, egyetemes szempontok iránti bántó közönnyel magyarázható.

Az alsózempléni esperesi jelentés örömmel állapítja meg, hogy a templomjárás terén a gyülekezetek nagy részében javulás észlelhető. A házi istentiszteletek szaporodnak, az énekkari munkák ismét megindultak. A bodrogi és hegyaljai gyülekezetekben azonban újra jelentkezik a szekta veszedelem. Egyházunk tagjaiból 107-en lettek eddig szabályos kitérés útján millenisták, vagy a Jehova tanúi. Az egyházmegyei pénztárnak a pénzlebélyegzés 59.200 pengő veszteséget okozott. Itt sincs pénz esperesi segédlelkész tartásra, esperesi tiszteletdíjra, irodaáltalányra, kiszállási költségekre. Nem tudom, hogy az egyházmegyei közgyűlés tett és ha igen, milyen intézkedést tett a közigazgatási járulékok behajtására? A szupplikációt a bodrogi gyülekezetek bőkezű adományokkal támogatják. Esperes úr hasonló szeretetet és megértő támogatást kér és vár elemi iskoláink iránt is. A földbirtok-reform folytán 12 egyházközség ingatlan vagyona 25 kat. hold erdővel, 126 kat. hold, 1387 négyszögöl szántófölddel, 15 hold rét-legelővel, 6 hold temetőterülettel növekedett. Viszont csökkent a földingatlan 6 egyházközségben 496 kat. hold, 720 négyszögöl szántófölddel és 11 kat. hold 1098 négyszögöl erdővel. A református egyháztagok földbirtoka negyvenhét egyházközségben 20.644 kat. holddal növekedett, viszont 8 egyházközségben 4200 kat. holddal csökkent. A csökkenést a református kézben levő középirtokok igénybevétele okozta. Ilyen kimutatást szívesen látnék a többi egyházmegyékből is, hogy megcsinálhassuk egyházkerületünkre nézve a földreform mérlegét. Ugyancsak kérném, hogy az alsózemplénihez hasonlóan a többi Esperes urak is emlékezzenek meg jövő jelentéseikben az egyes egyházközségek életéről és állapotáról. Lényeges segítség volna ez nekem a püspöki tisztemhez tartozó felügyelet gyakorlására. A közlekedés nehéz volta miatt ugyanis el vagyok zárva attól, hogy az egyházközségek életébe közvetlenül betekintsek. Az esperes úrnak külön erről a helyről is megköszönöm az egyes egyházközségekről nyújtott értékes adatokat.

A felsőborsodi egyházmegye, mint a multban is tette, most is igyekszik az élen járni a belmissziói munkák intézményes irányításában és vezetésében. Esperes úr a konferenciák múltó, látszat eredményei helyett a módszerek és eszközök megvizsgálását, a mai kornak és a magyar lelkületnek megfelelő módszerek alkalmazását sürgeti. A mult évi közgyűlési határozat alapján hadifogoly testvéreinkért hetenként bűnbánati jellegű esti áhitatokon imádkoztak. Az egyházlátogatást a nehézségek leküzdésével megtartották. Lelkészerterkezetet, lelkész-tanítói csendesnapot tartottak. Ozdon nőszövetségi konferenciát rendeztek. A sajtóecsegi egyház a háború által megrongált tornyát 90 mázsa önkéntes búzaadománnyal rendbehozta. Az egyházi adó, párbér fizetés a jelentés szerint eddig is gyenge lábon álltak: most pedig jó ürügyként mutatkozik e kötelezettség alól kibújni szeretők számára az állami beszolgáltatások sokszor panaszolt módszere, a gyenge termés. Belső embereink családjukkal együtt rongyosak, gyermekeik tanítása óriási nehézséget jelent. Az egyházmegye tisztikara az esperessel együtt minden tiszteletdíj nélkül dolgozik. A lelkészerterkezet felhívásának, hogy minden egyházközség 10 frt. előleget küldjön be az egyházmegyei pénztárba, csak kevesen tettek eleget. Esperes úr felhívja az egyházmegyéket a lelkész és tanítói díjlevelek érvényének megvédésére és érvényesítésére, valamint kárta-beli, természetbeni szolgáltatások bekívánására, valamint az egyház adószai, bérleti iránti erélyes eljárásra, vagyis az egyházi jövedelmek lelkiismeretes szorgalmazására. Felhatalmazást kér az esperes úr arra is, hogy a hanyag, kényelmeskedő, felületes, kötelesség mulasztó egyházi tisztviselőkre 10 frt. pénzbírságot szabhasson ki. A tornai rész sok dolgot adott az egyházmegyei bíróságnak.

Az esperesi jelentések adatai ismertetése után legyen szabad még visszatérni az egyes egyházközségek dolgára. Nagyon sok egyházközség van, ahol a lelkiélet és lelkimunka szempontjából egyáltalán nem megnyugtató a helyzet. Vannak nagy, két három ezer lelkes gyülekezetek amelyekben nincs elég lelkészi munkaerő s emiatt csak a szórványos szinte gépies, úgynevezett rituális szolgálatok folynak, de nincs különösebb gond a gyermekekre, az ifjúságra, nincs bibliaóra, családlátogatás, iratterjesztés és főképen nem gondolják a szórványokat. A magyarázat mindig az, hogy nincs pénz, nincs tüzelő, nincs mód a segédlelkész tartására, ellátására. Az a véleményem és tapasztalatom, hogy itt veszedelmes és végzetes circulus vitiósus van. Minél kevesebb lelkimunka van és lesz a gyülekezetekben; annál jobban elhidegülnek, elkönyösödnek a lelkek s annál jobban eldugulnak, elszükülnek az áldozatkézség belső forrásai. Ellenben az anyagi kockázattal elindított lelkimunka később anyagilag is bő termést hoz. A lelkimunka szüneteltetésének veszélyére, végzésének lehetőségeire és eredményeire azért nem szünök meg utalni és emlékeztetni. Vannak aztán kisebb egyházközségek, ahol nincs lelkimunka, mert a lelkipásztornak erre nincs hajlama, készsége,

adottsága. Itt külső segítséget kell igénybe venni. Ezeket a jelenségeket azonban a legtöbbször felülről kell meglátni és a baj, vagy hiány orvoslására intézkedést tenni. Épen azért, a be nem avatkozás independens elvéről szeretnék átmenni a jótékony beavatkozás helyes és egészséges álláspontjára. Ehez kérem a közgyűlés, az esperes urak és egyházhatósági szervek, valamint egyházi közvéleményünk támogatását. Ugy érzem, hogy azért rendelt Isten, küldött Urunk és azért állított a közbizalom az egyház élére, hogy ne nézzem téllenül egyes egyházközségeinkben a lelki ügyek elhanyagolását, vagyis a legelső rendű egyházi életműködés pangását és elakadását.

Szolgálataim a június 12-i egyházkerületi tanácsülés óta: június 16-án Szirmán a d. u. istentisztelet keretében szóltam a gyülekezethez, azután beszélgettem a presbitérium tagjaival, július 19-én igét hirdettem Szilva István fügödi lelkipásztor, egyházkerületi tanácsbíró ravatalánál. Június 21-én, barabási Kun József egyházkerületi tanácsbíró temetési szolgálatát végeztem. Június 18—26-ig a miskolci leányliceum, július 2—5-ig a miskolci Lévay József gimnázium érettségijén, július 5—8-ig a miskolci Tanítóképző képesítő vizsgáján elnököltem. Június 30-án résztvettem a pedagógusok szakszervezetének miskolci nagygyűlésén, július 9-én az alsóborsodi lelkészek értekezletén. Július 30—31-én püspöki értekezletünk volt Sárospatakon, augusztus 21-én a kultuszminisztériumban egyházi és iskolai ügyeket intéztem. Augusztus 27-én egyházkerületi lelkészi értekezleten igét hirdettem, 29-én a lelkészi csendesnapon előadást tartottam, a lelkipásztor feladatáról az egyház megújulásában, Szeptember 1-én. Nagykinizsen istentiszteleti szolgálatot végeztem, szeptember 5-én, a Tóth Pál intézetben látogattam, Hubay Mihály szilvásváradai lelkipásztor, egyházkerületi tanácsbíró temetési szolgálatát végeztem. Szeptember 7-én a leánygimnázium javító- és póterettségijén elnököltem. Szeptember 15-én a miskolci presbitéri konferencián megnyitó beszédet mondtam. Szeptember 17-én Sárospatakon lelkészképesítő vizsgán elnököltem. Szeptember 24-én az Országos Református Lelkészegyesület budapesti konferenciáján „Helyünk az új világban“ címmel előadást tartottam. Résztvettem az Orle budapesti közgyűlésén, a balatonszemesi országos missziói értekezleten. Október 13-án Tokajban, a magyar Bor ünnepén istentiszteleti szolgálatot végeztem. Október 14-én résztvettem az alsóborsodi lelkészértekezleten, 15-én az egyházmegyei közgyűlésen. Október 20—23-án miskolci nőszövetségi konferencián istentiszteleti szolgálatot végeztem, előadást, bibliamagyarozatot tartottam, urvacsorát osztottam. Október 24-én Rásonyban Tógondnok urral egyházkerületi ügyeket tárgyaltam. Október 31-én a budapesti fasori templomban istentiszteleti szolgálatot végeztem, délután a Bethlen Gábor szövetség ünnepélyén ünnepi előadást tartottam. November 7-én Budapesten az ökumenikus bizottság ülésén voltam, délután a köztársasági Elnök és Miniszterelnök urral folytatott tárgyaláson voltam. November

8-án konventi bíróságban, énekeskönyv, tankönyvügyi bizottságban elnöki tanácsban, november 9-én énekügyi bizottságban tárgyaltam. November 11-től 15-ig a sárospataki lelkészkonferencián ígét hirdettem, két előadást tartottam, november 14-én Sátoralja-újhelyben evangélicizációs istentiszteleten szolgáltam s előadást is tartottam. November 19-én a kongrua új megállapítása ügyében esperesi értekezletet tartottam.

Jelentésem végére érve, összegezésül elmondhatom, hogy egyházi életünk anyagi tekintetben szomorú, szinte kétségbe ejtő; lelki tekintetben nem biztató. A reánkvaró tél még inségesebbnek ígérkezik, mint az előbbiek voltak. Kedvező fordulatra egyelőre kilátás nincs. Lelki téren még azoknál sem látunk ébredést, neki lendülést, akiknek ébreszteni, kezdeményezni, nyugtalankodni és vívódni kellene. Bizonytalan és erőtelen zengés hangzik az igehirdetés trombitáiból: ezért nem is indul fel a nép a hitnek, szellemnek, szeretetnek arra a nagy harcára, amely pedig ránézve élet-halál kérdés. Isten azonban kegyelmes hozzánk. Nemcsak meghagyta, de meg is sokszorozza azokat az alkalmakat, amelyeken forgathatjuk és használhatjuk lelki fegyvereinket és leronthatunk okoskodásokat és minden magaslatot, amely Isten ismerete ellen emeltetett, foglyul ejthetünk minden gondolatot, hogy engedelmessédjék a Krisztusnak. (II. Kor. 10. 4—5.) Isten ma is vár, hogy könyörüljön rajtunk, mint hozzátérő népen, hiszen azért felséges Ő, hogy megkegyelmezzon nekünk, mert ítélet Istene az Úr: Boldogok mindazok akik Őt szolgálják. (Esaías 30 r. 18.) A lélek ma is mindenütt várja vőlegényét, Krisztust: mert érzi, hogy Benne és Általa ujjászülethet, új életre. Meg van tehát egyházi életünk megújulásának minden feltétele, csak éljünk vele és használjuk ki őket.

Rögös, tövises, szakadékos és ködbevesző a magyar élet utja is. De a lelkekben mindig jobban alakul az egészséges reáeszmélés a hibákra, tévedésekre: az egészséges ellenállás a nép-léleknek idegen, a közszellemre kártékony, a közerkölcs szempontjából veszélyes jelenségek ellen; s az egészséges óhaj a jó. a helyes, az igazi megoldás után. Vezető államterfiaink között, sőt azoknak élén ott vannak egyházunk fiai, akiknek jószándéka, egyházas és nemzeti érzése szavaikból és tetteikből, de a velük való érintkezésből is kisugárzik. Magyar népünk a mult évi tiszta választással, az összeomlás óta végzett hősies és eredményes, egész Európában páratlannak mondott ujjáépítési munkájával újra fényes jelét adta politikai érzékének, alkotó készségének, töretlen és törhetetlen életerejének. Tul kell látni a jelen nehézségein, hinnünk kell a jövőben és dolgoznunk kell érte, mert ahogy a jelen épül a multon; úgy épül a jelenből a jövő. Sőt tul kell néznünk a közeljövön is. Oda kell vetni tekintetünket a láthatatlanra, az örökkévalóra, amikor a Bárány, aki a királyi székben van, fog legeltetni minket és a vizeknek élő forrására visz ben-

nünket és eltöröl Isten szemeinkről minden könnyet. (Jelenések 7:17).

Jelentésem tudomásulvételét kérve, maradok mély tisztelettel:
Miskolc, 1946. nov. 27. *Dr. Enyedy Andor püspök*

Egyházkerületi közgyűlés az átfogó és egyházkerületünk küszködő, de Isten kegyelmére támaszkodni akaró életéről beszámoló jelentést köszönettel fogadja el.

Mindenfelé szenvedő magyar testvéreinkkel szívből együtt-érez. Isten oltalmába ajánlja őket.

Isten iránti hálával gondol azokra az áldott szolgálatokra, melyek egyházunk megújulását célozzák, s a Szentlélek segedelme által egyházkerületünk is kész az Isten Igéje által irányított munkába beállni.

Bensőséges tiszta érzésekkel mond köszönetet azoknak a külföldi hittestvéreknek, akik áldozatokat hoznak egyházunk nemcsak anyagi, hanem lelki megsegítésére is.

Köszönjük azoknak a szolgálatát is, akik konferenciákon és evangélizációs alkalmakkor munkálkodtak Isten dicsőségére.

Részvétellel bácsúzzunk egyházkerületünkben elhunyt testvéreinktől, együttérzésünket a püspöki hivatal útján írásban is kifejezzük.

Dr. Ravasz László dunamelléki püspök 25 éves püspöki évfordulójáról Isten iránti mélységes hálával emlékezik meg, az Úr jóvoltába ajánlja.

Dr. Kun Béla tiszántuli, dr. Lázár Andor dunamelléki e. ker. főgondnokok szolgálatán nyugodjon meg a helybenhagyó kegyelem.

Felhívja az egyházközségeket, hogy a sárospataki és egyházkerületi értesítők anyagi terheit hordozzák, s a közigazgatási költségek befizetéséről gondoskodjanak.

A püspök úr törvényes és szükséges beavatkozását az egyházközségek életébe nemcsak megnyugvással veszi, de támogatja is.

A püspöki jelentés kapcsán dr. Horváth Zoltán a következő s közgyűlés által egyhangúlag elfogadott javaslatot terjeszti elő:

Egyházkerületi közgyűlés a püspöki jelentés élesen megrajzolt korszakából megrendült lélekkel figyelvén fel a magyar élet válságba került intézményei között a magyar református egyház válságának a jelenségeire és háborgó lélekkel tusakodván az egyház e válságából kivezető utak és evégből megteendő intézkedések tárgyában, ebben az irányban és e cél lehető szolgálata végett az alább következő határozatot hozza:

Egyházkerületi közgyűlés a püspöki jelentésben foglalt s a magyar életsors felszínén és mélyén kavargó és minden magyar intézményre kinyilvánítja, hogy a magyar református Sionunk válságban, minden eddiginél összehasonlíthatatlanabb veszélyben van.

Egyházunknak e súlyos válságát az egyház minden tagjának és közösségének lelkiismerete legmélyéig át kell éreznie. De át kell éreznie az ebből származó felelősségét is.

Át kell éreznie azt, hogy az egyház e válságából kivezető egyetlen út és feltétel az egyház és az egyházi élet belső megújódása.

Ha az egyház megmentésének ez az egyetlen feltétele, nem méltó az egyháztagság méltóságára, mégkevésbé az egyházi vezetői tisztségre az, aki ez irányú felelősségét világosan át nem érzi s az egyház megmentéséhez a saját teljes erejét, lelkiismeretes munkáját hozzá nem adja.

E sikeres mentőmunkának és erőfeszítésnek az egyház tagjainál és vezetőinél is az a legfőbb előfeltétele, hogy elsősorban hajtsa végre a saját belső megújulását: a Krisztusban való összetörést és az evangélium szerinti újjászületését.

Ennek az újjászületésnek szent eszköze: a Szentlélek, amely az Igén át munkálkodik,

útja az igében való elmélyedés, az Ige átélése és életté tétele a lelkünkben és minden munkánkban.

A vezetői tisztségben, — a magasabb egyházi vezetők felelősségének érintetlen maradása mellett, — a válságból való kibontakozás a lelkipásztorok és a presbitérium munkáján fordul meg.

A lelkipásztoroknak azért is különös kötelessége az egyház megmentésén való munkálkodás, mert a saját és családok létét is csak az egyház megmentése útján tudják biztosítani.

Különös kötelességük azért is, mert az egyházi törvények (E. T. I, 37. §. e.) is őket kötelezik az egyházköztség szellemi életének a vezetésére, így nyilván a belső lelki megújulás terén is az élen kell haladniok, példát mutatniok.

Különösképen kötelessége ez azoknak a lelkipásztoroknak, akik a háború szörnyű válságai közepette hitben, lélekben és a nyáj pásztorolásában gyengének bizonyultak. A hitben, a lélekben erőseknek, a nyájnál megmaradottnak pedig a példamutatás adja ezt a kötelességet.

Ezt az önlelkeken megkezdődő, hatalmas erejű építő munkát haladéktalanul meg kell kezdeni minden lelkipásztornak, minden presbitériumnak, az egyház minden köz- és tanácsos rendjének.

Az egyházkerületi közgyűlés erre a roppant komoly, felelősségteljes, sorsdöntő munkára hívja fel vezetése alatt álló egyházkerület minden egyházközségek, az egyházak minden tagját, minden egyház vezetőjét és intézményét, különösen a lelkipásztorokat és a presbitereket!

Ennek az elkötelezésnek azzal kíván súlyt adni, hogy ezt a nagy munkát mindenkitől számonkéri.

El van szánva az egyházkerületi közgyűlés arra, hogy az egyház jövőjét jelentő e munka elhanyagolását, tétova, akár szándékos, akár vétkes halogatását, az egyházfegyelem, — e válság által indokolt legsúlyosabb megtorlási eszközével fogja a lelkiismeretlen vezetőknél sújtani.

A számonkérés lehetősége és eredménye biztosítása végett elrendeli az egykerületi közgyűlés, hogy az 1947. évben eszközlendő canonica visitáció és az ezen alapuló egyházmegyei és egyházkerületi felügyeletnek legfőbb tárgya legyen annak megállapítása, hogy minden egyes egyházközségben az egyház válságát megoldani hivatott ez a mély szántású, felelősségteljes, egyházépítő munka valóban megindult, folyik-e?

Megindult-e a lelkipásztor és családja lelki életében, az élő gyülekezet megépítésében, a presbitérium lelki megújulásában, a presbitérium minden egyes tagjának a hitépítő munkában való, a fennálló egyházi törvények által is kötelezett, a lelkipásztorral megosztott, személyes részvételében?

Különösen végrehajtotta-e s mennyiben a lelkipásztor s végrehajtotta-e a presbitérium, végrehajtották-e annak tagjai a E. T. I. 27. §. b. és 44. §. d. e. pontjában a fennálló és élő törvényben is előírt s a mai válságban el nem hanyagolható kötelességüket: az egyháztagok, különösen a szegények és betegek látogatását, hitük erősítését vagy megépítését? A presbitérium E. T. 74. §. a. pontjában foglalt törvényes kötelessége szerint kijelölte-e a presbitereknek a lelkigondozás körében működési körét s ha kijelölte ezt, mennyiben töltötték be?

A lelkipásztorok és lehetőleg a presbiterek is e törvényes és válságmentő kötelességük végre-

hajtását és ezirányú tevékenységüket elsősorban látogatási naplóval igazolják.

Utasítja az egyházkerületi közgyűlés az egyházmegyék elnökségét, hogy e döntő kérdéseket az 1947. évi canonica visitatio gerincévé tegyék, lehetőleg külön kérdőpontokba foglalják, a canonica visitatio tagjait a netán tapasztalt mulasztások okának, abban különösen a lekipásztor felelősségének gondos megállapítására utasítsák, a canonica visitatio ezt az eredményét, az egyházközségek helyzetképét szükség szerint külön egyházmegyei közgyűlésen vessék mérlegre s a mulasztásban vétéseknek talált egyházi tisztviselők legerélyesebb, — szükség szerint fegyelmi úton való — felelősségre vonása iránt intézkedjenek, sőt ennek keretében, ha annak szüksége és törvényes előfeltétele felmerülne, a mulasztónak talált lekipásztorral szemben E. T. II. 63. §.-ban meghatározott áthelyezési eljárás megindítása, a mulasztó presbitériummal szemben pedig a presbitérium feloszlattatása iránt is tegyék meg a megfelelő lépéseket.

Mindezek eredményéről pedig az 1947. évi őszi egyházkerületi közgyűlésnek tegyenek részletes jelentést, amelyet az egyházkerületi közgyűlés, — az egyházmegyei vezetőség ellenőrzési tevékenységével együtt, — különös gonddal kíván elbírálás és szükség szerint további megokolt felelősségrevonás tárgyává tenni.

Az egyházkerületi közgyűlés elrendeli, hogy ezt a határozatát az alkotó egyházközségek vezetősége a kézhezvételt követő első presbiteri ülésen hirdesse ki, tegye komoly és felelősségteljes tanácskozás és határozathozatal tárgyává.

Az egyházkerületi közgyűlés végül e határozatát szükség szerint hasonírányú intézkedések megtétele végett a társ egyházkerületek elnökségével közli és a konvent elnökségéhez felterjeszti.

8. Az egyházkerületben lévő egyházközségek szavazatszámának új megállapítását a kerületi közgyűlés a békekötés utáni időre halasztja.

9. Közgyűlés az egyházkerületi tanács tagjait 1947. évre megválasztja. Tanácstagok: az elnökség mellett: Farkas Elek, Gőző Pál, Horváth Elemér, dr. Horváth Zoltán, dr. Idrányi Béla, Janka Péter, dr. Lengyel István, dr. Marton János, Nádházi Bertalan, Román Ernő, dr. Szabó Zoltán, dr. Tolnay Ferenc, Tóth János, dr. Trócsányi József, Zsupán László.

9/a. Lelkészjelölő Bizottság 1947-re: dr. Enyedy Andor, h. elnök dr. Szabó Zoltán, tagok: Horváth Elemér, Lengyel István dr. póttagok: Marton János dr., Fekete Gyula dr.

10. A zsinati szavazások ügyében az alábbi határozatot hozta:

Egyházkerületi közgyűlés a lemondás folytán megüresedett és a mai napig még nem nyilatkozott zsinati tisztségekre is elrendeli a szavazást úgy, hogy amennyiben az eddig nem nyilatkozott zsinati tagok megtartanák tagságukat, a sorrendben legkevesebb szavazatot nyert új tagok maradnak ki az újonnan választott zsinati tagok sorából. Eszerint szavazni kell 6 lelkészi rendes, 7 lelkészi pót, 7 világi rendes és 7 világi pót, 2 tanári rendes és 2 tanári pót, 2 taniói rendes és 2 tanítói pótképviselőre.

10/b. Közgyűlés megállapítja, hogy a lelkészi tanácsbírák közül meghaltak: Szilva István, Hubay Mihály, lemondott Hubay Kálmán. A világi tanácsbírák közül meghaltak: dr. Kérészy Barna, Bernáth Aladár, B. Kun József, Tornallyay Zoltán és Fekete Miklós.

Közgyűlés a megüresedett tanácsbírói tisztségekre a szavazást elrendeli.

11. Közgyűlésünk rendes konventi tagul az elhunyt Bernáth Aladár helyére Horváth Elemért, konventi póttagul az elhunyt Tornallyay Zoltán s a lemondott Nyomárkay Sándor helyére dr. Horváth Zoltánt és dr. Idrányi Bélát választja meg.

12/a Egyházkerületi közgyűlés különféle bizottságait az alábbiakban egészíti ki, illetve alakítja meg: a teológiai magántanári képesítő bizottságot, melynek megbízatása 1945 ben járt le, így választja meg: Darányi Lajos, dr. Marton János, dr. Mátyás Ernő, dr. Nagy Barna, dr. Szabó Zoltán, dr. Trócsányi József, dr. Ujszászy Kálmán, dr. Zsiros József.

12/b. Az egyházkerületi missziói bizottságot így alakítja meg: az elnökség, cseresek: Farkas Elek, Tóth János, Janka Péter, Román Ernő, egyházmegyei előadók: Faragó György, Fodor Lajos, Kovács István, Kövér Pál; tagok: Darányi Lajos, Nádházy Bertalan, Svingor Jenő, dr. Szabó Zoltán. Előadó: dr. Tussay János.

12/c. Közgyűlésünk a Közalapi bizottságba Dobos Sándor és Lenkey Lajos helyére Janka Pétert és Román Ernőt választja meg.

12/d. Közgyűlésünk a szavazatbontó bizottságba, dr. Kérészy Barna és Nemes Bertalan elhunyt tagok helyett dr. Tolnay Ferencet és Nagy Józsefet választja meg.

12/e. Közgyűlésünk 1947. évre a segélyosztó bizottságot így alakítja meg: dr. Lengyel István, Nagy József, Nádházy Bertalan, Pónus Lajos, Román Ernő, Szilágyi István, Tóth János, dr. Tussay János, Zsupán László.

13. Dr. Tussay János előterjeszti a következő missziói jelentést. Dr. Vissert Hooft W. A. szerint „nem fenyegette az egyházakat komolyan más veszély soha, csak az hogy nem élük igazán és tisztán az egyház életét. Az a halálos baja az egyháznak, hogy nem igazán egyház.“ Ez a kép elevenedik meg előttünk most, mikor Isten színe előtti alázattal őszintén és lelkiismeretesen meg akarjuk rajzolni gyülekezeti életünk és missziói munkánk lelki képét.

Mondanivalóinkat három kérdésre adott feleletben foglaljuk össze: kik között végeztük missziói munkánkat? Kik végezték? és mit végeztünk? S határozati javaslat formájában felvázoljuk terveinket, melyek által Isten áldása és Szentlelkének vezetése mellett — meglátásaink szerint — eredményesen szolgálhatnánk missziói munkánkkal református anyaszentegyházunk megújulását s az egyház Urát Jézus Krisztust.

1. Ha valamikor, úgy az 1945—46. évekről elmondhatjuk, hogy megkeményedett szívű, meghasonlott életű s nehéz próbáltatások keresztje alatt görnyedező magyar reformátusok között szolgáltunk, kiket lerongyolt és szegénnyé tett egy átviharzott háború s pártokra szagगतott az eszmék elvakult csatája. Missziói szempontból nézve az a helyzet ma is, ami volt, maga az egyház lett missziói terület, ahelyett, hogy missziói egyházzá lett volna. Igen kevés gyülekezetben vannak olyan élő hitű református keresztyének, akik már tanítványi küldetésük felelősségét is hordoznak a hitetlenek és istenkáromlók felé. Gyülekezeteink legnagyobb része hagyományaiból él. Büszkék arra, hogy kálvinisták, de nem szívesen hallanak arról, hogy a Krisztuséi, aki igényli a szívüket, az életüket, cselekedeteik tisztaságát. Még ahol látszólag minden rendben van, ott sincs gyülekezeti közösség, ott is ugyanúgy gyűlölködnek, lopnak, ott sincs büntudat és élő keresztyén hit. Ilyen gyülekezetek őrhelyein állnak ma lelkipásztoraink.

2. A missziói munkákat a gyülekezeti tagokhoz hasonló próbáltatásokat hordozó lelkipásztorok végezték, akik leszegényedtek sokszor saját kezükkel túrják a javadalmi földet is, hogy kenyerük lehessen. Lelkipásztorok, akiknek — általánosságban szólva — nincs élő hitük, csak szolgálnak, hogy megélhessenek. Nagyon komoly és becsületes lelkipásztorok, akik szívesen prédikálnak Istenről, pontosan és gondosan eleget tesznek minden előírt kötelességüknek, csak egész életükön keresztül küldik az embereket Istenhez, ahelyett, hogy vezetnék, intik a tisztaságra, ahelyett, hogy példát adnának, bűzdítják a megtérésre, ahelyett, hogy bizonyosságot tennének Krisztusban megújult életük boldogságáról. Lelkipásztorok, akiknek régen elszéledt már a nyájuk az átaludt esztendőik

éjszakáiban. S igen ritka az a lelkipásztor, aki utána megy házanként az elszéledt nyájnak. — Tudtunk jó gazdák, ügyes szövetkezeti vezetők, jó politikai szónokok, pontos adminisztrátorok, stb. lenni, de elfelejtettük, hogy Isten követői vagyunk Istentől rendelt pásztorai a nyájnak.

3. Gyülekezeteinkben a legtöbb helyen folyt valamilyen missziói munka. Átfogó kerületi missziói szolgálatunk pedig első sorban a lelkipásztoraink felé fordult. Már több, mint egy éve szolgálja ezt a munkát egy igetanulmányozó lelkészi közösség, mely havonként találkozik Miskolcon. Egy alkalommal lelkészi evangélikációnk volt Miskolcon. Ugyancsak Miskolcon és Sárospatakon pedig egy-egy három napos lelkészi konferencia.

Missziói munkánk igen fontos feladata volt a gyülekezeti evangélikáció. A fenti időben 21 gyülekezetünkben volt ilyen szolgálat. Egy napos gyülekezeti látogatást kettőnként vagy hármanként elindulva 15 helyen végeztünk. Volt 3 presbiteri, 7 nőszövetségi és 14 ifjúsági konferenciánk is. Iratmissziói szolgálatunk lassan újra bekapcsolódik gyülekezetünk építésébe. — Adja Isten, hogy ha kevés is az, amit végezhattünk, legyen áldott gyümölcsözése a magvetésnek.

Az egyházkerületi missziói bizottság határozati javaslata.

1. Egyházkerületi közgyűlés kimondja, hogy a missziói munkákat nem egyes buzgalkodó lelkipásztorok műkedvelésének tekintti, hanem az anyaszentegyház legfőbb élettevékenységének s így minden lelkipásztor feladatának és kötelességének, melyeket egyházunk evangéliomi megújulásáért sürgősen és odaadóan végeznie kell. A munka megindításának és további menetének biztosításához utasítja az egyházmegyék elnökségét, hogy szervezzék át vagy egészítsék ki missziói bizottságaikat, úgy hogy az egyházmegye esperesén és missziói előadóján kívül benne legyenek azok a lelkipásztorok, akik saját gyülekezetükben jó bizonyosságát adják hivatásuknak és bármikor készek a többi gyülekezetek építésére is szolgálatot vállalni. Az így megalakított missziói bizottság időnként üljön össze és lelkiismeretesen mérje le az egyes gyülekezetekben folyó missziói munkák értékét.

2. Utasítja továbbá az egyházmegyék elnökségét, hogy az egyházlátogatások vagy canonica visitációk két napig tartsanak, az egyik látogató a missziói bizottság egy tagja legyen, aki ott tartózkodása alatt a gyülekezet minden közösségében végezzen szolgálatot.

3. Tegye kötelezővé az egyházmegyék elnöksége a már megszervezett vagy megszervezendő lelkészikörök találkozásainak pontos megtartását, azokon komoly igetanulmányozás végzését s végzett munkájukról kérjen jelentést.

4. Tegye kötelezővé a lelkészi munkanaplók pontos vezetését a családlátogatások feljegyzését is és egyházlátogatások alkalmával őrizze ellen.

5. Egyházkerületi közgyűlés kimondja, hogy a lelkipásztorok szentírásismeretének és teológiai tisztánlátásának fokozására minden fiatalabb lelkipásztor köteles évenként egy szabadon választott vagy egyházi főhatóságtól kapott bibliai vagy teológiai kérdést feldolgozni s azt az év végére vagy a megszabott időre a püspöki hivatalhoz eljuttatni.

6. Egyházkerületi közgyűlés a missziói munkák további folytatásában kötelezővé teszi férfiak számára havonként olyan presbiteri értekezletek tartását, melyeken egyházunk mai döntő kérdéseiről, hitvallásairól és egyházi törvényeinkről, stb. van szó s melyre a gyülekezet többi férfi tagjai is meghívdandók. Valamint az egyházi énekkarok működését. Asszonyok számára a nőszövetségi munka megindítását. Ifjak és leányok számára evangéliumi szellemű ifjúsági munka folytatását. Továbbá a gyermekmissziót, bibliaórák tartását és a családok látogatását. — Az iratmissziói munkájának megszervezésével megbízza a kerületi missziói előadón kívül Kalydy Miklós és Kóris Lajos lelkipásztorokat.

7. Kimondja az egyházkerületi közgyűlés, hogy minden egyházmegyében évenként legalább 2 háromnapos lelkészi evangélizáció 5 presbiteri, 5 nőszövetségi és 5 ifjúsági konferencia tartassék gyülekezeti közösségeink ápolására. Legyen évenként 1 lelkészi és 1 tanítói konferencia s a lelkipásztornék részére 1 két napos evangélizáció és egy vasárnapi iskolai vezetői tanfolyam.

8. Kimondja az egyházkerületi közgyűlés, hogy a missziói munkák elhanyagolását súlyos fegyelmi vétségnek tekinti s a mulasztást vagy nemtörődömséget mutató lelkipásztorok ellen fegyelmi eljárást indítat. Felhívja azért a lelkipásztorokat, hogy akik alkalmatlanoknak érzik magukat a munkára, önként keressék a missziói továbbképzés és lelki elmélyülés lehetőségeit s ha maguk már nem tudják végezni teljes odaadással, missziói munkatársakról gondoskodjanak.

9. Egyházkerületi közgyűlés köszönetet mond az Egyházak Világtanácsának, hogy anyagi támogatásukkal missziói szolgálataink felelevenítését s nagyobb konferenciák megrendezését lehetővé tették.

Közgyűlés a missziói bizottság jelentését tudomásul veszi. végzett munkájáért köszönetet mond s az előterjesztett javaslatot mint a végzendő munkák keretét elfogadja és magáévá teszi.

14. Egyházkerületi segélyosztó bizottság jelenti, hogy külföldi hittestvéreinktől eddig 9 alkalommal érkezett számunkra szeretetadomány. A küldött élelmiszerek intézményeink, illetve városi szegényeink, a ruhaneműek pedig 60 %-ban az egyházkerület egyházi tisztviselőinek, 40 %-ban szegényeknek, a ruhafélék az egyházmegyék között a kerületi tanács által megállapított % arányban osztottak el.

Közgyűlés a jelentést tudomásul veszi, külföldi hittestvéreinknek s a Keresztyén Világszövetség vezetőségének hálás köszönetet mond az adományokért, az Egyetemes Konvent Újjáépítési Bizottságának és a kerületi segélyosztó bizottságnak fáradságos munkájáért.

15. Vallásoktatási szakelőadó jelenti, hogy az Egyetemes Konvent megküldötte az általános iskolával kapcsolatban az új vallásitanítási tanterv-javaslatot hozzászólás végett. A miskolci vallásoktatók testülete (az általános isk. nevelőket is beleértve) foglalkozott ezzel és egy szűkebb bizottságot küldött ki a válasz megszerkesztésére. Határozati javaslatukat a vallásoktatási szakosztály ajánlata után.

A kerületi közgyűlés határozati erőre emeli s a konventre felterjeszti.

16. A vallásoktatási szakelőadó jelenti, hogy a vallásoktatásról jelentést csak az abaúji egyházmegye és a felsőborsodi egyházmegyéből Soltész Pál vallásoktató lelkész küldöttek be. Mindkettő a sok nyomorúság között is az élniakarást hirdeti.

Egyházkerületi közgyűlés a jelentéseket tudomásul veszi. Felhívja az egyházmegyék figyelmét arra, hogy a jövőben gondoskodjanak a jelentések elkészítéséről és azoknak idejében való felterjesztéséről, az önálló vallásoktató lelkészeket pedig közvetlenül szólítja fel az elmúlt két évről szóló jelentésük soronkívüli megtételére.

17. A vallásoktatási szakelőadó jelenti, hogy a vallásoktatási szakosztály átérzve a vallásoktatással kapcsolatos sok-sok tennivalót, ajánlja a kerületi közgyűlésnek az 1943-ban létesített vallásoktatási alap felújítását.

Egyházkerületi közgyűlés felszólítja az összes vallásoktatókat (lelkészeket és tanítókat!), hogy növendékenként 10—10 fillért gyűjtsenek össze és egyházkerületi vallásoktatási alap címen minden év december végéig juttassák el az egyházkerületi pénztárba.

18 a. A szabályrendelet készítő bizottság bemutatja jegyzőkönyvét a Főiskola közigazgatói tisztség betöltésére és hatáskörére vonatkozólag.

Elfogadjatik.

18/b. Szabályrendelet készítő bizottság az egyházkerületi ellenőr feladatát és munkáját szabályrendeletben fekteti le.

Elfogadtatik.

18/c. A sárospataki állandó népfőiskola szabályrendelet tervezetét

közgyűlés jóváhagyja.

19. A lelkészképesítő bizottság jelenti, hogy szeptember 16—17-én vizsgálatot tett 9 ifjú. I. lelkészképesítő vizsgát tettek öten: Arday László, Bene Dezső, Göndöcz Kálmán, Szanyi László, Vitéz Ferenc. II. Lelkészképesítő vizsgát tettek: Burszky József, Demeter Gyula, Galambos Lajos és Hegedüs László.

Tudomásul szolgál.

20. Egyházkerületi pénztárnok jelenti, hogy Lőkös Sándor pénztári ellenőr meghalt.

Közgyűlés a pénztári ellenőri tisztségre Dabóczy István ónodi lelkipásztort választja meg.

21. Pap Géza ózdi missziói lelkész díjlevelét közgyűlés megérősíti.

22. Lovass Gyula volt kassai v. o. lelkész jelenleg rendőrszázados, lelkész jellegének meghagyását kérte.

Közgyűlés Lovass Gyula okmányainak beküldése után felhatalmazza elnökségét a lelkészi jelleg meghagyására.

22/a. Orosz János jelenleg füzérkajatai tanító, lelkész jellegének meghagyását kéri.

Közgyűlés a kérést teljesíti.

22/b. Cserhalmy István jelenleg s. jegyző, lelkészi képesítésének hatályban tartását kéri.

Közgyűlés a folyamodótól szolgálati bizonyítványokat kér. Igazolnia kell hol és hogyan töltötte el bizonyítványában nem igazolt három esztendejét. Közgyűlés az elnökséget felhatalmazza az igazolás megtörténte után az engedély megadására.

23. Egyházkerületi igazoló bizottsági elnök jelenti, hogy a két távollevő lelkipásztoron kívül az igazoló bizottság minden lelkipásztort igazolt.

Tudomásul szolgál.

24. Főiskolai Igazgatótanács egyhangú határozata alapján javaslatot tesz a közgyűlésnek dr. Nagy Barna rendes teológiai tanárrá választásáról.

Közgyűlés dr. Nagy Barna rendkívüli teológiai tanárt, bár még nincsen egyetemi tanári képesítése, kiváló munkásságának elismerése mellett rendes teológiai tanárrá választja 1946. november 1-i hatállyal, az állami rendszerű VI. fizetési osztálynak megfelelő javadalmazással.

25. A Főiskola Igazgatótanácsa a közigazgatói állásnak önállósításáról tett javaslatot a közgyűlés elé. Az önálló közigazgatói állásra dr. Urbán Barnabás gimnáziumi tanárt már meg is választotta s ezen választásnak jóváhagyását kérte.

A közgyűlés az Igazgatótanács bejelentését, illetve dr. Urbán Barnabás közigazgatóvá történt megválasztását jóváhagyja és megerősíti.

26. A Főiskola Igazgatótanácsa Ablonczy György gimnáziumi tanárt 1946. szeptember 1-től 6 évre tápintézeti felügyelővé választotta.

A közgyűlés a választást megerősíti és jóváhagyja.

27. A Főiskola Igazgatótanácsa a tanítóképző-intézettel való uniójára tesz javaslatot.

Egyházkerületi közgyűlés a sárospataki Főiskola igazgatótanácsának jelentését tudomásul véve, engedélyt ad arra, hogy a köziskolai szék a választmánnyal és a tanítóképző-intézet tanári karával és gazdasági bizottságával együttműködve — a Főiskola és a Tanítóképző-intézet uniójára vonatkozó javaslatát csak az 1947. nyarán tartandó igazgatótanácsai ülésre terjesszthesse fel. — Kötelezi az egyházkerületi közgyűlés a megnevezett iskolai szerveket a javaslatnak a megadott határidőig való elkészítésére és felterjesztésére úgy, — hogy a javaslatban a két intézet vagyoni jogi önállóságának és jogszemélyiségének szempontjai szemelőtt tartandók.

28. Zsiros József gazdasági választmányi elnök lemondott.

Közgyűlés a lemondást nem fogadja el. Kéri, hogy elnöki szolgálatát az eddig tapasztalt lelkességgel lássa el.

29. Közgyűlés örömmel veszi tudomásul, hogy Sárospatakon a Főiskola rendezésében Művésznapi napokat tartottak, amelyen a Köztársasági Elnök is részt vett.

Közgyűlés a határozatot jóváhagyja.

30/a. Főiskola gazdasági választmánya javasolja, hogy a választmány „külső tagjaiul“ az egyházkerületi közgyűlés dr. Trócsányi Józsefet, dr. Papp Károlyt és Pongrác Sámuelét válassza meg 6 évre szóló megbizással.

Közgyűlés a javaslatot magáévá teszi.

30/b. Főiskola igazgatótanácsa Tóth Dezső, Tornallyay Zoltán és Bernáth Aladár igazgatótanácsosok elhunytáról tesz jelentést.

Közgyűlés igazgatótanácsosi helyük betöltéséről legközelebbi tanácsülésén fog dönteni.

31. Főiskola Igazgatótanácsa bemutatja az iskolai díjszabások ügyében hozott határozatát.

Közgyűlés a határozatot jóváhagyja.

32. A Főiskola könyvtárosi állást rendszeresített.

Egyházkerületi közgyűlés Czegle Imre józsef-majori lelképásztor könyvtárossá való választását megerősíti.

33—35. Dabóczy István egyházkerületi gazdasági előadó bemutatja a Főiskola vagyonelemtárát, 1945—46. évi zárszámadását, 1946—47. évi költségvetését és annak megerősítését kéri.

Közgyűlés a jelentést tudomásul veszi, a zárszámadást jóváhagyja, a költségvetést megerősíti. A hiány kiküszöbölésére javaslat elkészítésével megbízza a kiküldött kerületi bizottságot.

36. Főiskola Igazgatótanácsa a Tanítóképzőintézet zárszámadását és költségvetését terjeszti elő.

Közgyűlés a bemutatott 1945—46. évi zárszámadást és az 1946—47. évi költségvetést jóváhagyja.

37. A theologiai tanárok Pápán 1946. október 29—30. napján tartott országos konferenciája megküldi egyházkerületünkhöz a magyarországi református egyháznak mind a négy egyházkerületi közgyűléséhez intézet azt a javaslatát, hogy a kebelükben működő theologiai főiskola tanári karának összes tagjait tanácskozási joggal hívják be tagjaik sorába.

Egyházkerületi közgyűlés, bár a maga részéről a theologiai tanárok országos konferenciájának ezt a javaslatát az egyetemes egyház érdekében álló, sőt ez érdeket kiválóan szolgáló és előbbre vivő mozgolódásnak tekinti, és annak egy meghozandó törvényben ekként való szabályozását maga is teljes mértékben javasolja és eziránt az egyetemes konvent elnökségéhez már jelen határozatával előterjesztést tesz, a E. T. I. t. c. 136. §. ut. bekezdésének tiltó rendelkezésére tekintettel, amely kimondja, hogy a törvényben felsoroltakon kívül mászt az egyházkerületi közgyűlés tagjává nyilvánítani nem lehet, amely pedig nyilvánvalón a tanácskozási joggal felruházott tagokra is vonatkozik, e javaslatnak saját hatáskörében eleget nem tehet.

38. Igazgatótanács bemutatja a Szabadművelődési Akadémia szervezéséről és költségvetéséről készített munkáját, valamint a szervezési szabályzatot.

Jóváhagyatott.

39. Az abaúji egyházmegye jelentést tesz a csonkává lett egyházmegye tisztviselői számának csönkentéséről.

Tudomásul szolgál.

40. Az abaúji egyházmegye jelenti, hogy az Esperes lemondott tiszteletdíjáról. Közli azt a határozatát is, hogy a kiküldött lelkészi és világi tisztviselői küldetésükben csak kész kiadásai megtérítését igényelhetik.

Közgyűlés az egyházmegye esperesének elhatározását tudomásul veszi, de azt is megállapítja, hogy a munkás mindenkor méltó az ő jutalmára.

41. A szikszói egyházközség kéri a káplántartó helyek közé való felvételét.

Közgyűlés pártolólág küldi az Egyetemes Konventre.

42. Az alsóborsodi egyházmegye felterjesztést tesz az Egyetemes Konvent 4486/1946. számú határozatával kapcsolatban; konvent „Országos Református Egyházi Közalap“-ból kiadott kölcsönök mértékét, egy arany pengő, = két forint arányban állapítja meg. Egyházmegye kéri, hogy mérsékelje ezt az arányt.

Közgyűlés a kérelmet felterjeszti az Egyetemes Konventhez.

43. Az alsóborsodi egyházmegye megszervezte az egyházmegyei iskolafelügyelői tisztséget s ezzel Várhegyi Lajos miskolci tanítót ideiglenesen megbízta. Kéri a közgyűlést egyházkerületi szabályrendelet készíttetésére.

Közgyűlés megbízza Unghváry Gyula előadót, hogy készítse el a szabályrendeletet és a szabályrendeletkészítő bizottság útján terjessze a legközelebbi egyházkerületi tanács elé.

44. Az alsózempléni egyházmegye az újonnan választott tisztviseleiről tesz jelentést.

Tudomásul szolgál.

45. Alsózempléni egyházmegye a szerencsi II. számú tanítói állás szervezéséhez kér jóváhagyást.

Jóváhagyott.

46. Alsózempléni egyházmegye a Konvent által készített s a Magyar Református Egyház Szociális Központjáról szóló szabályrendeletet örömmel üdvözli.

Közgyűlés felhívja a többi egyházmegyét, hogy a szabályrendelettel kapcsolatos határozatukat terjesszék fel.

47. Közgyűlés tárgyalta a felsőborsodi egyházmegye határozatát a kisbarcai bányatelepnek Bánhorváthoz való csatolásáról.

Közgyűlés az ügyet részletesebb előterjesztés végett visszaadja az egyházmegyének.

48. A felsőborsodi egyházmegye felterjesztést tesz az egyháztagság szabályozására vonatkozólag.

Egyházkerületi közgyűlés megállapítja, hogy az egyháztagság egyházi életünk válságának legmélyebb gyökerű egyházalkotmányi és egyházpolitikai kérdése. A kérdés előkészítése végett az Egyetemes Konventhez a maga részéről is felterjesztéssel él.

49. A felsőborsodi egyházmegye felterjeszti azt a közgyűlési határozatát, amelyben a leghatározotabban tiltakozik a díjlevelek megcsonkítása ellen. Csonkítás esetén eltiltja a lelkipásztort és énekvezért a szolgálattól az időre, amíg a gyülekezet díjlevél csonkítása szándékától el nem áll.

Egyházkerületi közgyűlés felhívja a felsőborsodi egyházmegyét, hogy azt az intézkedést, melylyel díjlevél csonkítás esetén az egyházi belhivatalnokokat a szolgálattól eltiltja sürgősen helyezze hatályon kívül, mert ilyen intézkedésekre az egyházi törvények támpontot nem nyújtanak. Ellenben mind a felsőborsodi, mind a többi egyházmegye és egyházközség figyelmét felhívja e kérdés kapcsán is az egyház tagjainak, vezetőinek, intézményeinek arra a belső megújulására, ami a díjlevél válságok tekintetében is egyedül vezethet kibontakozáshoz. Díjlevél csonkítási jelenségek felmerülése esetén az érdekelt lelkipásztornak, énekvezérnek, az egyházközség presbitériumának és minden tagjának arra kell törekedni, hogy a hitélet elmélyítésével védjék ki a gyülekezet kebelében kiütköző egyházellenes érületet vagy támadást. Mentsék meg a gyülekezet békéjét összhangját: szükség esetén vegyék igénybe e célra az egyházmegye segítségét is.

50. A felsőborsodi egyházmegye jelenti, hogy két lelkészi és két világi tanácsbíróval kiegészítette az egyházmegye tisztikarát; tekintettel arra, hogy a gömörtornai egyházmegyék csonka részeit az egyházkerület hozzácsatolta s ezzel az egyházmegye 16 egyházközséggel megnövekedett.

Közgyűlés a tanácsbírák számának felemelését jóváhagyja.

51. Felsőborsodi egyházmegye előterjesztést tesz a perkupai egyház építkezési ügyével kapcsolatban.

Közgyűlés az egyházmegye határozatát kiegészítés végett visszaadja.

52. Dr. Csorba Zoltán középiskolai előadó összefoglaló jelentése a középiskolákról.

A háborús károk helyreállítása az inflációs pengőből nehezen haladt, de haladt. A Lévay gimnáziumnak kellett a legnagyobb erőfeszítést tennie, 22874 P. Áprilisban a Tóth Pál intézet is visszakapta épületét szörnyű állapotban, ettől kezdve minden intézet otthonában tanított. A Tóth Pál most próbálja a rengeteg kárt

helyreállítani. Az ózdi polgári most is vendég az állami iskola épületében.

Iskoláinkban sokkal intenzívebb munka folyt, óriási tanulólétszámmal kellett foglalkoznia. Sárospataki gimnázium 724, Lévay 784, Tóth Pál 1226, Sárospataki Tanítóképző-intézet 239, Ózd: 112 tanulót vizsgáztatott, összesen 3085 tanulót. Érettségi, illetve képesítói végbizonyítványt nyert a Sárospataki gimnáziumban 44, Lévay-ban 60, Tóth Pál ban 44, 81, 35, (160), Sárospataki Tanítóképző-intézet-ben 55, összesen 319. Ezek a száraz adatok is mutatják iskoláink fokozódó kultúrfeladatát és népszerűségét.

Veszteség. Az Isten akarata elszólította iskoláinktól Porcs Kálmán tanügyi főtanácsos, nyugalmazott gimnáziumi igazgatót, a Tóth Pál gimnázium igazgatótanácsosát, a Lévay gimnáziumnak 1902-től tanára, 1935—1939-ig igazgatója volt, Különösen az iskola épületének restaurálásával és az internátus felállításával tette emlékezetessé nevét. Elhunyt dr. Kosztolányi Zoltán nyugalmazott tanár, címzetes igazgató. 1904—1937-ig szolgált a Lévay gimnáziumban. A magyar irodalom, ismeret és ízlés fejlesztésében, a könyvtárügy, konventi ifjúsági könyvtárjegyzék, a gyorsírás tanításában rendkívüli érdemei vannak. Eltávozott sorainkból dr. Nemes Bertalan, a Lévay gimnázium buzgó igazgatótanácsosa is. Legyen áldott emlékezetük. A Sárospataki gimnáziumnak különösen a vallásos nevelés terén kimagasló tanárát Harangi Lászlót, a budapesti Baár-Madas leánygimnázium választotta meg tanárául.

Tanárváltozások. A fogságban, vagy más okok miatt távol levő tanárok helyét betölteni nem lehetett s így legtöbb helyütt nagy megterheléssel, nyugalmazott és külső óraadókkal, beosztott tanárokkal próbáltak intézeteink a nagy tanárhányon segíteni. A Sárospataki gimnázium rendes tanárrá választotta Demeter Gyulát, mint beosztott tanárok működtek: M. Takács Ferenc, dr. Bakos József, Dévay Jenő. A Lévayban Fábíán Vilmos tanügyi főtanácsos, volt rimaszombati igazgató, Pándy Géza, Kolos Sándor, Koszorús István, Rácz Tibor beosztott tanárok dolgoztak teljes óraszámossal. A Tóth Pálban Lőkös Béla beosztott tanárt rendes tanárrá választották, úgyszintén a tanév végén: Bede Lajos, Baczó Balázs, Kató Ilona, Kiss Irén, Bot László, dr. Igaz Józsefné: Kálmán Irén, az általános iskolához Ungváry Gyula igazgatónak, Galgóczy Katalin és Simányine Cseh Dóra gyakorló iskolai tanítónak. A Sárospataki Tanítóképző-intézetben Kovács Dezső nyugalmazott igazgató és Polányi Aranka állami tanárnő teljes óraszámossal látták el munkakörüket.

35 éves szolgálati jubileumát érte el Domokos György igazgató; Szabó Jenő igazgató és dr. Óváry Zoltán pedig 30 évet.

Átalakult, illetve kiegészült a Lévay gimnáziumi igazgatótanácsa dr. Gálffy Imre és Nagy József elnökletével, új igazgatótanácsosok: Fodor Lajos és Némethy László. A Tóth Pál igazgatótanácsának Nádházy Bertalan és Csorba Sándor lettek elnökei, új tagjai pedig: Szabó Dániel és Kövér Pál lelkészek, dr. Dienes István,

Horváth István és Koncz Sándor világi részről. Tanügyi Bizottságba Porcs Kálmán, dr. Dienes István.

Középiskoláink ügyében a leglényegesebb változást a VKM. 13,138/1946. sz. rendelete jelenti, amely véglegesen engedélyezi a Tóth Pál nőnevelő intézet tanítónő-képzőjét és nyilvánossági, valamint államérvényes bizonyítványkiállítási jogát.

Tanulmányi tekintetben iskoláink a normális állapot felé közelednek, a tanulmányi színvonal a tankönyv felszerelési hiányok dacára is lassan emelkedik.

Nevelési szempontból fontos, hogy az internátusok, önképzőkörök, cserkészek, vallásos egyletek újra megkezdték munkájukat. A Sárospataki Tanítóképző-intézet internátusa teljes kapacitással dolgozott az elmúlt tanévben. Sajnos a 2 miskolci intézet még mindig nem teljesíthette ezen a vonalon nevelői kötelességét. A legfigyelemre méltóbb kezdeményezés a nevelés terén a Palumb Gyula sárospataki gimnáziumi tanár által kezdeményezett és vezetett diákcéh, ami korszerű kiegészítője az iskolai képzésnek.

A felügyeleti látogatásban előadón kívül a következők vettek részt: dr. Enyedy Andor a két pataki intézetben, a Tóth Pálban és Ózdon, Janka Károly a két pataki intézetben, Nádházy Bertalan a Tóth Pálban és Gergely Sándor Ózdon. A Léwayban dr. Gulyás József sárospataki igazgató végezte.

Egyházkerületünk örömmel értesül középiskoláink egészséges fejlődéséről, különösen a Tóth Pál nőnevelő-intézet, tanítónőképzőjének végleges jogáról. A halottak emlékét kegyelettel megőrzi, a más szolgálatba távozóknak munkáját megköszöni, üdvözlí a jubilánsokat, az újonnan választott igazgatótanácsosokat és tanárokat. Kéri az iskolákat, hogy tegyenek mindent a jó hírű iskoláink tanulmányi és nevelési szintjének helyreállítására és további fejlesztésére. A két miskolci iskolát felszólítja, hogy 1947. évben tanulóotthonukat, akármilyen szerény keretek között is nyissák meg.

53. Tanári B. lista. A 119. sz. bizottság Boda Béla sárospataki tanárt családi ellátási igényeinek fenntartásával, Budaker Károlyt a Tóth Pál nőnevelő tanárt ellátási igényeinek fenntartásával a szolgálatból elbocsátandónak ítélte. A 120. sz. B. lista bizottság Varga József Tóth Pál liceumi tanárt ellátási igényeinek fenntartásával a szolgálatból elbocsátandónak ítélte. A rendeletek közlik a visszavételi lehetőségeket.

Közgyűlés a határozatokat tudomásul veszi, nevezetteket a szolgálatból elbocsátja. Jó munkájukról hálásan emlékezik meg.

54. Középiskolánk és az általános iskolai reform. A 70.000/1946. VKM. rendelet intézkedik az ált. iskola továbbfejlesztéséről, önálló igazgatás alatt, lehetőleg külön épületben való megszervezéséről. Iskolánk a közben érkezett konventi rendeletek és a helyzet figyelembevételével különbözőképpen hajtották végre a 70.000. sz. rendeletet.

Legegyszerűbb az ózdi polgári helyzete, amely a helybeli ref. elemivel egyesült egy ált. iskolává. A Lévay gimn., mint egyházközségi iskola a helybeli, szintén egyházközségi Pálóczy-u. fiú és a Görgey-u. vegyes elemivel fuzionált s igazgatóvá Erdős Károly igazgatót s. h. igazgatóvá Koszorús István tanárt választotta meg. A Tóth Pál intézet ált. iskolája, mint a a tanítónőképző gyakorló ált. iskolája szerepel. A gimn. alsó osztályaiból a Pálóczy u. egyházközségi leányelemi I—IV. osztályaiból, valamint a gyakorló elemi osztályaiból ötvöződött egybe. Igazgatója Ungváry Gyula gyak. isk. igazgató, h. igazgató M. Kiss Julia tanár. Az átszervezés kérdései még nem oldódtak meg, hogy vajjon az egyházközségi elemi olvad-e be az egyházkerületi intézetbe, vagy az egyházkerületi tanerők válnak-e egyházközségiékké. Sárospatakon a képző gyakorló iskolája a helybeli ref. elemivel fuzionált, a fokozatosan megszűnő VII—VIII. népiskolai osztályok visszakerültek az elemihez. A gimnáziumban továbbhaladt az ált. isk. helyi tanterve a VI. osztályba. Az alsó tagozat szervezésének elhalasztását a VKM.-nek memorandumban indokolta meg, de erre még válasz nem érkezett.

Közgyűlés az ált. iskolák ügyében tett intézkedéseket tudomásul veszi. A még elintézetlen személyi és szervezeti kérdések megoldására felhívja az iskolafenntartókat. További intézkedésig felügyelet szempontjából a középiskolával kapcsolatos általános iskolákat a középiskolai előadó jogkörében hajtja.

55. Igazgatótanács jelenti, hogy a szabályszerűen meghirdetett Angol-internátusi sporttanási állásra Ablonczy Bertalan okl. testneveléstanár a gimn. szék javaslatára s az egyh.-ker. elnökség nevében a püspök úr jóváhagyásával, szept. 1-től megbízást kapott. Igazgatótanács nevezettet megválasztásra ajánlja.

Közgyűlés Ablonczy Bertalan okl. testnevelési tanárt 1946. szeptember hó 1-től Angol-internátusi sporttanárrá megválasztja.

56. Igazgatótanács jelenti, hogy a Főiskolával kapcsolatban a Rác-z-házban leányinternátus nyílt meg. A leányinternátus felügyelője Bende Jolán tanárnő.

Közgyűlés örömmel veszi tudomásul a leány-internátus felállítását s reméli, hogy ez a fontos nevelési intézmény tovább fog fejlődni.

57. Partikulák szervezése. Igazgatótanács jelenti, hogy Palumbly Gyula tanár lelkes irányításával Cigandon a gimnázium I—IV. osztályára előkészítő parasztdolgozók iskolájának tanfolyama s ugyanott a gimn. V. osztályának partikulája, Tokajban pedig a gimn. V. osztályának partikulája megnyílt.

Közgyűlés a parasztdolgozók partikuláinak megszervezését szívesen hagyja jóvá, mert ebben is ref. intézményeink népi kapcsolatát s kulturális missziótudatát látja.

58. Igazgatótanács jelenti, hogy a gimn. szék a diákautonómiaira vonatkozó szabályzatot elfogadta és életbeléptette.

Közgyűlés helyesli az Egyházi Törvénykönyvvel, valamint a gimnáziumi Rendtartással egybehangzó diákautonómiát. Ebben iskoláink nemes hagyományai élednek újjá.

59. Domokos György igazgató kérelme. Domokos György igazgató az igazgatásba való visszahelyezését kérte a Püspök Úrtól. 1944. decemberben ugyanis a Püspök Úr Domokos György távollétében Szabó Jenőt bízta meg az intézet igazgatásával, mely megbízást az Elnöki Tanács, majd az Egyházkerületi Közgyűlés is jóváhagyott. Mikor Domokos György szolgálati helyére visszatért; először az igazgatói teendők alól való felmentését, most 1946. nyarán pedig jogaiba való visszahelyezését kérte. Közben azonban a VKM. Domokos Györgyöt 1946. november 1. hatállyal nyugállományba helyezte. Ezt ő a Közigazgatási Bíróságnál megpanaszolta s így a nyugdíjazás jogerőre nem emelkedett.

Domokos György nyugdíjazása ügyében közgyűlés megvárja a Közigazgatási Bíróság döntését, addig a kérelemmel érdemben nem foglalkozik.

60. Szabó Jenő igazgatói megbízatása. A Tóth Pál nőnevelő intézet igazgatótanácsa jelenti, hogy tudomásul veszi Domokos György nyugdíjazását és panaszát, mellyel a Közigazgatási Bírósághoz fordult. Az igazgatóválasztás kérdését leveszi a napirendről, mert nem akar abba az esetleges fonák-helyzetbe kerülni, hogy két igazgatója legyen. Amíg az ügy elintéződik, Szabó Jenő megbízatását tudomásul veszi s felkéri az iskolai ügyek intézésére. A tanári kar részéről történt jelölést a választmány elfogadja, ha majd az ügy napirendre kerül. A tanári kar I. helyen Szabó Jenőt, II. helyen Tóth Kálmánt, a III. helyen Schnirtzné dr. Scholz Margitot jelölte.

Közgyűlés Szabó Jenő igazgatói megbízását jogerősnek veszi s őt 2 évi kiváló szolgálatának elismerése mellett az igazgatással továbbra is megbízza.

61. Tanárválasztások. A Tóth Pál nőnevelő int. igazgatótanácsa 1946. november 26-án tartott ülésen a következőket ajánlja megválasztásra. A dr. Faragó Tibor lemondásával megüresedett menny. fizika gimnáziumi tanszékre Bede Lajos liceumi tanárt. A liceumban megüresedett rajztanári állásra Bod László okl. rajz-tanárt, óraadót 1946. október 1. hatállyal rendes tanárnak; a Bede Lajos átválasztásával megüresedett menny. fizika szakos liceumi állásra Erdélyi László okl. sárospataki gynn. tanárt rendes tanárnak; a földrajz—természetráj szakos állásra Gáspár Gyula okl. földrajz—történelem szakos tanárt rendes tanárnak; a magyar—német szakos tanári állásra Harsányi László okl. tanár, okl. ref. lelkészt igazolásától feltételezetten rendes tanárnak ajánlja.

Közgyűlés Bod Lászlót rendes tanárnak választja meg a liceum és tanítóképzőbe 1946. október 1. hatállyal, Bede Lajost gimnáziumi rendes tanárnak 1946. november 27. hatállyal, Erdélyi Lászlót, Gáspár Gyulát, Harsányi Lászlót liceum és tanítóképződei rendes tanároknak 1946. november 27.-i hatállyal. Kimondja az E. K., hogy Erdélyi László, Gáspár Gyula és Harsányi László kötelesek a tanítóképződei tanári különbözeti vizsgát letenni. Munkájukra, életükre Isten áldását kívánja.

62. A Tóth Pál intézet tanítónőképzőjének tanári kara az igazgatótanács ajánlásával kéri, hogy az iskola részére az egyházkerületi közgyűlés adja meg a kántorképesítő vizsgálati jogot. Az iskolában a tanterv szerinti ének- és zeneoktatás kezdettől fogva rendszeresen folyt, valamint az orgonálásban is kapnak kiképzést a növendékek. Az iskolában teljes képesítésű ének- és zenetanár működik. Az 1924. évi konventi jegyzőkönyv 71. lapján a 12. §. 1. pontja szerint úgy a fiú, mint a nőtanítójelöltek tehetnek orgonista kántorképesítő vizsgálatot.

Közgyűlés, minthogy egyházi törvényeink megengedik s minthogy az iskolában a tantervi és személyi feltételek is adva vannak, a Tóth Pál nőnevelő intézet tanítóképzőjének a kántorképesítő vizsgálati jogot az 1946/47. tanév végétől megadja. A vizsgálóbizottság megalakításával az Elnökséget bízza meg.

63. Ungvári Gyula népiskolai előadó jelentése :

A háboru ekéje hazánk minden részét végig szántotta. A pusztulás hajléktalanná és nincstelenné tett ugyszólván mindnyájunkat. A pusztulás nyomai azonban seholsen olyan szembetűnők, mint iskoláinkon és azok környékén. Mert azokat, hol kórházaknak, hol tömegszállásoknak, rendezték be, hol meg lóistállók céljaira foglalták nagyrészüket. Ez a nem mindennapi változatosság érthetővé teszi, miért pusztult el annyi iskolánk burtorzata, szemléltető és egyéb felszerelése, könyvtára, pótolhatatlan naplói, hivatalos iratai, ajtói, ablakai, sőt sok helyen padlózat is. Több iskolaépületet tűzéségi vagy légítámadás ért és rongált meg, vagy pusztított el teljesen.

A tanítás szolgálatát nem mindenütt láthatták el hivatásos nevelők, mert mint előbb is említettem, sok helyről elsodorta azokat a háboru vihara. De itthon maradt lelkéseink és már erre a munkára önként vállalkozók csakhamar összegyűjtötték az ilyen elárvtult iskolák növendékseregét is és hozzáfogtak a szellemi új-jáépítés hősiis munkájához, a háboru okozta hiányok pótlásához.

Nehéz, küzdelmes volt az út odáig, mig ujra felcsendülhetett a hosszú hallgatás után az ősi zsoltár, az ősi falak között és — ha nem is erre a célra készített padokon, csak a gyerekek által hozott zsámoly székeken, de ismét írni kezdték a csepp gyermekkezek ezeket a szavakat: Isten, Jézus, haza . . . És itt elszomrodik a szívünk. Egyházkerületünk sok-sok református iskolájában talán örökre elnémult a zsoltár. A kiutasított református tanítók most otthonunktól, szeretitek sírjától távol, megmaradt szegény hazánk földjén szétszórva tengetik életüket és eszik a számüzetés keserű kenyerét. Igyekezzünk az egyházkerület területén menedéket találtaknak e keserű kenyerét szeretetünkkel megzísíteni, hogy kifosztottságukban is lássák meg sorsuk intézőjének: Istenünknek szent akarataát és érezzék meg a magyar szívek aggódó testvéri melegét.

Sok szenvedéssel telített tanév után végre egy — az utóbbi évekhez képest nyugalmasabbnak mondható nyári szünet következett, mely az 1945—46. tanévre való előkészület jegyében telt el.

A kormány is forradalmi újítást vezet be ebben a tanévben. 6650/1945. M. E. számú rendeletével, melynek első §-a kimondja, hogy a népiskolák 1—8-ig és a gimnáziumok, illetve polgári iskolák 1—4 osztályai helyett „Általános iskola elnevezéssel új iskolát kell szervezni.“ Az általános iskola szervezetét, tanítási tervét és anyagát, rendtartását és azokat a szabályokat, melyeknek megfelelően az általános iskolákat megszervezni kell, továbbá az új iskolafajra való áttérés módozatait a VKM. rendelettel szabályozza.

Egyházkerületünkben több helyen meg is kezdte működését az általános iskola, már az 1945—46. évben, de jelentések híján csak a gönci, a miskolci, mezőcsáti, mezőkeresztesi az ózdi és a sárospataki általános iskolák működéséről van tudomásunk.

Minthogy az 1945—46. iskolai évről csak az abaúji egyházmegye küldött jelentést, így helyzetképet csak ennek az egyházmegyének az iskoláiról nyújthatok. Úgy látszik, hogy a többi egyházmegyék tanügyi bizottsági elnökei sem rendelkeznek adatokkal, mert a körzeti iskolafelügyelők különböző okok miatt iskolalátogatást vagy egyáltalán nem, vagy csak szórványosan végeztek s jelentést, jegyzőkönyvet még azokról sem küldtek. Mint az abaúji jelentés mondja, a tanév kezdetén még nagyon érezhető volt a háború hatása, amely következményeivel mélyen belevágott a tanügy életébe is.

I. Külső rend. Az iskolák külső rendjéről a jelentés általában meglepéssel szól, bepanaszolja, hogy több helyen nincsenek a gyerekek ivóvízzel ellátva. Az iskolai könyvtárak úgyszólván teljesen elpusztultak a háború viharában. A hiányok pótlására belátható időn belül gondolni sem lehet. A nagy papír hiány és az értéktelen pénz miatt az iskolák növendékei írószerekkel, taneszközökkel és könyvekkel igen hiányosan voltak felszerelve. A ruhátlanság és mulasztások soha nem tapasztalt nagyságát eredményezte. Felpanaszolja a jelentés az iskolaszékek nemtörődömség, hanyagságát, az egyházi tanügyigazgatási ügydarabok késedelmes, vagy el sem küldött volta miatt.

II. Belső rend. Az iskolák több, mint fele osztatlan. A VKM-től a közelmúltban kaptunk felhívást kéttanerős iskolák kiépítésére. Ezen a téren is megdöbbentő volt a közöny. Ez könnyen az államosítás felé sodorhatja iskoláinkat. Ezért erről a helyről is felelősségre intünk minden iskola fenntartót.

1. Az abaúji jelentés szerint a tanévet az egyházmegye területén mindenütt szeptember elején kezdték meg és azt egy-két kivételtől eltekintve, ünnepélyes záróvizsgával zárták.

2. Igen sok helyen gazdagon gyümölcsözött a szülői értekezlet tartása és a családlátogatás rendszeres végzése.

3. Az állami iskolafelügyelet ellen sehonnán nem érkezett panasz.

4. A tanítók közül még sokan fogságban vannak s ezek helyettesítését állami kiküldöttekkel oldották meg, de azokból sem jutott minden helyre, azért itt-ott oklevél nélküli tanítók is működtek.

5. Az iskolafelügyelők bírálata alapján nemcsak a régi, kipróbált tanítók jelentkeztek a lefolyt tanévben, hanem a beosztottak is hozzájárultak odaadó munkásságukkal a szép eredmény kivívásához.

6. A több tanerős iskolákban a testületi szellem jó volt. Ugyancsak áldásos volt az egyházak vezetői és a tanítók közötti viszony is. Ez annál öröndetesebb, mondja a jelentés, mivel a beosztott államiak között voltak más felekezetűek is,

7. Végül statisztikai adatokat tartalmaz a jelentés, ami számunkra akkor volna érdekes és értékes, ha azt valamennyi egyházmegye iskolai életből összegezve közölhetném.

Közgyűlés a népiskolai jelentést tudomásul veszi.

64. Az egyházhoz hű nevelői kar igen sok tagjának lelkét komoly aggodalom tölti el akkor, mikor mind többet hall az egyházi iskolák államosításáról. Jól látja azt is, hogy sok nevelő hajlik e gondolat felé. Az indító okok vizsgálata közben azt a megállapítást kell levonnunk, hogy ezek mögött a gondolatok, vágyak mögött a legtöbb esetben nem belső, hanem személyi surlódásból eredő külső okokat kell keresnünk. Jól lehet, itt itéletet kimondani igen nehéz, de a meglévő okokat takargatni, vagy éppen elhallgatni sem helyes. Az egyház békéjének megóvása, a személyi súrlódások miatt helytelen vonalon futó nevelők lelki egyensúlyának helyreállítása, az egymás megbecsülésének krisztusi szereteten és felelősségérzeten alapuló megtartása ma fontosabb, mint bármikor. Az egyházi munka értéke sikkad el az egymásru sandán néző, az egymásra acsarkodó munkások keze között. Az egymást meg nem értő testvérek mellett az anya szenved legtöbbet. Fontos azért, hogy a meg nem értés, vagy a munkájában kellően nem értékelt nevelő lelki egyensúlya helyreállítsék. Ezért mondja ki egyházkerületi közgyűlés határozatilag, hogy az egyházmegyék tartsanak a nevelők részére úrvacsorával egybekötött csendes-napokat, melyek szolgálják a hit erősítését és az egyházhűség nemes és szent gondolatát.

Egyházkerületi Közgyűlés a javaslattal egyetért s az abban kifejezett gondolatokat magáévátéve útasítja az egyházmegyéket, hogy a pásztorálás munkáját külön is terjesszék ki a nevelői karra s rendezzék meg számukra szükség szerinti időben a javaslatban már körülírt csendes napokat. Gondoskodjanak az egyházmegyék a csendes napok olyan megrendezéséről, hogy azok valóban a lélek felüdülését, a hit és az egyházhűség erősítését szolgálják. De találják meg ahhoz a költségek fedezésének módjait is. Az áldozattal együtt jár az áldás is s a gyümölcs be fog érni Isten dicsőségére s az egyház javára.

65. Az egyháznak nagy áldozattal fenntartott iskoláit hitvalóságos szellemmel kell megtölteni és az iskoláknak ezt a szellemet kell sugározniuk. A jövő egyházában csak az ilyen iskolák állhatnak meg. Ennek az iskolának erkölcsi és szellemi vonalon éretőrőnek kell lennie s meg kell előznie minden más iskolát.

Gyökerében szakítani kell azzal a multtal, melyben a református iskolát csak a felírás, vagy a zsoltáréneklés tette mássá. Az új idők szelleme azt kívánja, hogy a ref. iskola az Ige iskolája legyen. Céljá kell tenni az erőteljesebb kálvini szellemet. Ezért szükség lenne iskolakörzetenként legalább évenként egyszer ily irányú szemináriumok megrendezésére és tartására.

Egyházkerületi Közgyűlés a javasolt szemináriumok tartását helyesnek és korszerűnek tartja s ezért útasítja az egyházmegyéket, hogy iskolakörzetenként legalább évenként egyszer tartsák meg azokat. Az anyagi fedezetet — legalább a fuvarok rendelkezésre bocsájtásával és a vasúti jegyek árának megtérítésével — az egyházak biztosítsák.

66. Az általános iskola bevezetésével az egyházkerületi tanügyi bizottság szabályrendelete sok módosításra szorul.

Közgyűlés a javaslatnak helyt ad s utasítja az előadót, hogy a népiskolai szabályrendelettervezetét a legközelebbi közgyűlésre egy bizottság segítségével készítse el. A szabályrendeletet módosító bizottság tagjaiul pedig az egyházkerületi tanítóképviseleket az egyházmegyék tanügyi biz. elnökeit és előadóit, valamint Nagy József miskolci lelkipásztort és Zsupán László miskolci Lévay gimnáziumi igazgatót küldi ki.

67. Nyitray Károly hernádnémeti igazgató tanító nyugalomba vonult.

Közgyűlés Nyitray Károly önzetlen munkásságáért köszönetet mond. A megüresedett tanítóképviseelői tisztségre elrendeli a szavazást.

68. Az abaúji egyházmegye érzi a hiányát a konventi tanügyi bizottság kebelében szervezendő olyan állásnak, amelynek betöltője mindenkor kellő időben közölné az egyházakkal az iskolákat érintő rendelkezéseknek a tartalmát.

Egyházkerületi közgyűlés a tárgyban előterjesztést tesz az egyetemes konventhez.

69. Az értékegységes tanítók panasszal éltek a tekintetben, hogy a természetbeni helyi járandóságok pénzbeli egyenértéke nem éri el a VKM által megállapított értékegység pénzegyenértékét. Tőlük mégis megkövetelik annak hiány nélküli visszatérítését. Ezért kérik az egyházkerületi közgyűlést, tegyen előter-

jesztést a Konventhez, miszerint az járjon közben a kultúszkormánynál, hogy az értékegységek pénzértékét a mostani 40 forintról legalább 25 forintra mérsékelje.

Közgyűlés a panasznak helyt ad és az értékegységek pénzegyenértékének leszállítása érdekében a szükséges intézkedéseket megteszi.

70. Az érvényben lévő népiskolai tanügyi bizottsági szabályrendelet 2. §-a a) pontja értelmében a tanügyi bizottságnak tagja az egyházkerületi közgyűlés által a lelkészi és világi karból választott két két tag. Minthogy ezek közül csak egy lelkészi tagság van betöltve, a hiányzó tisztségek betöltése szükségessé vált. Előadó kéri közgyűlést a választás megejtésére.

Közgyűlés a megüresedett tanügyi bizottsági lelkészi tisztségre Nagy József miskolci lelkipásztort, a világi tanügyi bizottsági tisztségekre pedig Nyitray Károly nyugalmazott református igazgató-tanítót és Jakab József nyugalmazott állami iskolai igazgató-tanítót választja meg.

71. Népiskolai tanügyi bizottság három egyszázmegye felterjesztése alapján javasolja Püspök urnak Kaizler Sándor varbóci, Kiss Gyula alacsikai, Szabó Andorné, Molnár Béla és Várhegyi Lajos igazgatói címmel való kitüntetését.

Kerületi közgyűlés a javaslatot magáévá teszi felkéri a Püspök urat, hogy a nevezetteket igazgatói címmel tüntesse ki.

72. Közgyűlésünk mivel az egyházkerületi bíróság párhuzamosan ülésezett: Janka Péter esperes és dr. Idrányi Béla elnöksége alatt folytatta tárgyalását.

73. Több tárgy nem volt, elnökség a közgyűlést bezárta.

Jelenvoltak: dr. Enyedy Andor és Farkasfalvi Farkas Géza elnökelete alatt. Farkas Elek, Tóth János, Janka Péter, Román Ernő esperesek. Horváth Elemér és dr. Idrányi Béla egyházmegyei gondnokok, dr. Lengyel István egyházkerületi tanácsbíró, Zsupán László, Tárczy Árpád, dr. Egey Antal, Domokos György igazgatók, dr. Mátyás Ernő teológiai tanár Sárospatak, Csabay István, Köveshegyi Ferenc, Pásztor István abaúji kiküldöttek, Filep Gusztáv, dr. Dienes István, Nagy József alsóborsodi kiküldöttek, Nyitray Károly alsózempléni, Veress Károly, Felméry Albert, Oláh István, dr. Bónis Bertalan, Szathmáry Király Pál, dr. Kerényi Béla felsóborsodi és gömör-tornai kiküldöttek, dr. Horváth Zoltán egyházkerületi főjegyző, Nádházy Bertalan, Kiss József lelkészi jegyzők, Pap István, dr. Csorba Zoltán, Ungváry Gyula, Dabóczy István előadók, dr. Tolnay Ferenc egyházkerületi ügyész, Illyés Bertalan egyházkerületi tanácsos és Csorba László püspöki titkár, Pónus Lajos egyházkerületi pénztáros.

Tárgymutató.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Dr. Enyedy Andor püspök imádsága.
2. Farkasfalvi Farkas Géza főgondnok megnyitó beszéde.
3. Határozatképesség megállapítása.
4. Jelentés az egyházkerületi tanácsülésekről.
5. Jelehtés az időszakai bíróság üléséről.
6. Bírósági ülés helyének és idejének kitűzése.
7. Dr. Enyedy Andor püspök jelentése.
8. Szavazatszám megállapítás,
9. Kerületi tanács és lelkészjelölő bizottság megválasztása.
10. Zsinati szavazások ügyében határozat
- 10/b. Egyházkerületi tanács bírói tisztségekre szavazat elrendelése.
11. Konventi tagok választása.
12. Egyházkerületi bizottságok kiegészítése.
13. Missziói jelentés.
14. Jelentés a külföldi segélyekről.
15. Vallásoktatási előadó jelentése.
16. Vallásoktatási jelentések bekérése.
17. Vallásoktatási alap felújítása.
18. Szabályrendelet készítő bizottság jelentése.
 - a) a közigazgató tisztségszabályrendeletének megváltoztatásáról.
 - b) az egyházkerületi ellenőr munkájáról szóló szabályrendelet.
 - c) a néplőiskoláról szóló szabályrendelet.
19. Lelkészképesítő bizottság jelentése.
20. Pénztári ellenőrválasztása.
21. Papp Géza missziói lelkész díjlevelének megerősítése.
22. Lovas Gyula, Cserhalmi István, Orosz János kérelme.
23. Igazoló bizottság jelentése.
24. Dr. Nagy Barna rendes teol. tanárrá választása.
25. Urbán Barna közigazgatóvá választása.
26. Ablonczy György tápintézeti felügyelővé választása.
27. Főiskola és Tanítóképző intézet uniója.
28. dr. Zsiros József gazdasági választmányi elnökségéről való lemondása.
29. Művésznepok Sárospatakon.
30. Főiskolai gazdasági választmányának kiegészítése.
- 30 b. Főiskola igazgatótanácsosi helyeinek betöltése.
31. Iskolai díjszabások jóváhagyása.
32. Czegle Imre megválasztása Főiskolai könyvtárosi állásra.
- 33—35. Főiskola vagyonteljárának, zárszámadásának és költségvetésének jóváhagyása.
36. Tanítóképző-intézet zárszámadásának jóváhagyása.
37. A theológiai tanárok országos konferenciájának javaslata.
38. Szabadművelődési akadémia szabályzatának jóváhagyása.
39. Abaúji egyházmegeye tisztviselői számának csökkentése.

40. Az abaúji egyházmegye határozata a tiszteletdíjakról.
41. A szikszói egyház kérése.
42. Országos Református egyház közalap kölcsönök forintban való visszatérítése.
43. Iskolafelügyelői szabályrendelet készítése.
44. Alsózemplén új tisztviselői.
45. Szerencsi II. számú tanítói állás szervezése.
46. A konventi szociális központról szóló szabályrendelettel kapcsolatos határozatok bekérése.
47. Kisbarca bányatelep átcsatolása.
48. Az egyháztagság szabályozása.
49. Felsőborsod a díjlevelek csonkítása ügyében.
50. Felsőborsod tanácsbírák számának felemeléséről.
51. A perkupai építkezés ügye.
52. Középiskolai előadó jelentése.
53. Tanári B. lista.
54. Az általános iskolai reform.
55. Ablonczy Bertalan testnevelési tanárrá választása.
56. Leányinternátus megnyitása Sárospatakon.
57. Partikulák szervezése: Cigándon és Tokajban.
58. Diák autonómia.
59. Domokos György igazgató kérelme.
60. Szabó Jenő igazgatói megbízása.
61. Tanárválasztások.
62. Kántorképesítési jog.
63. Ungváry Gyula népiskolai előadó jelentése.
64. Csendes napok a tanítók részére.
65. Tanítói szemináriumok tartása.
66. Népiskolai szabályrendelet módosítása.
67. Nyitray Károly helyére tanítóképviselő választása.
68. Abaúji egyházmegye javaslata.
69. Tanítói állások értékegységének ügye.
70. Tanügyi bizottság kiegészítése.
71. Igazgatói címmel való kitüntetések.
Jelenvoltak.

